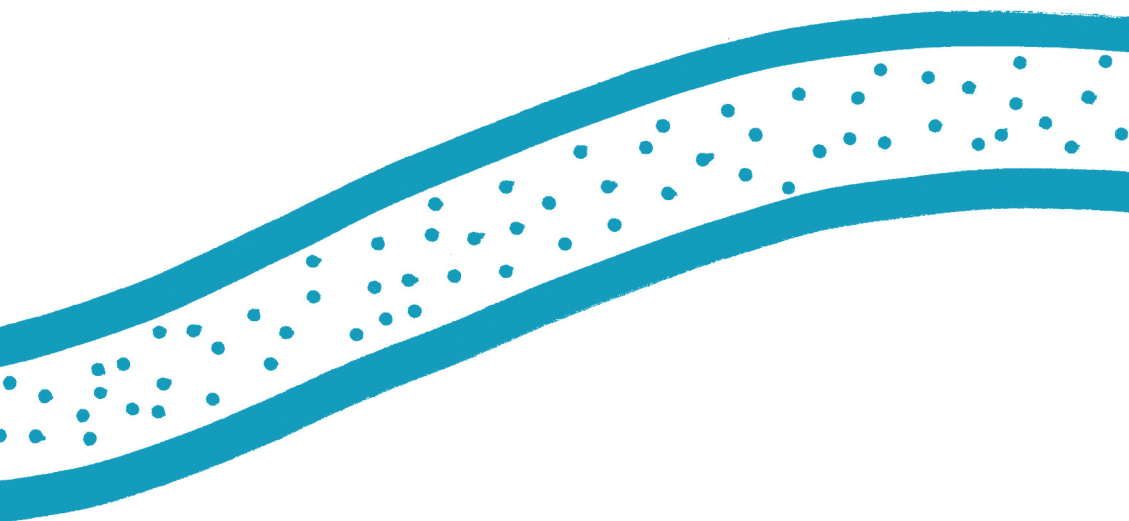

Pepita Camps Viola

ECLESIOLOGIA
DE LES CARTES PASTORALS
DE MONS. JOAN PIRIS,
BISBE DE LLEIDA
REFLEXIÓ TEOLÒGICA PASTORAL

PEPITA CAMPS VIOLA

ECLESIOLOGIA
DE LES CARTES PASTORALS
DE MONS. JOAN PIRIS,
BISBE DE LLEIDA

REFLEXIÓ TEOLÒGICA PASTORAL

Col·labora:

Ajuntament de Lleida

© del text: Pepita Camps Viola, 2015

Edita: Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida - IREL

C/ Canonge Brugulat, 22 - 25003 Lleida - Tel./fax 973 28 15 38

i

Pagès Editors

www.pageseditors.cat

Primera edició: maig de 2015

ISBN: 978-84-9975-625-7

DL L 663-2015

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

C/ Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

www.bobala.cat

«En un cos hi ha molts membres,
i no tots tenen la mateixa funció;

també nosaltres, que som molts,
units a Crist formem un sol cos
i som membres els uns dels altres.

Tenim dons diferents,
segons la gràcia que hem rebut.

Si és el do de profecia,
exercim-lo d'acord amb la fe;
si és el de servei, exercim-lo servint;
si és el d'ensenyar, ensenyant;...»

(Rm 12, 4-8)

NOTA:

La tesina de llicència en Teologia Especialitzada: «Eclesiologia de les Cartes Pastorals de Mons. Joan Piris, Bisbe de Lleida. Reflexió teològica pastoral» conté totes les notes bibliogràfiques que per raó d'espai han estat suprimides en aquest Quadern. La tesina està al vostre abast a la Biblioteca del Seminari de Lleida, Canonge Brugulat, 22. Lleida.

I

Introducció

El Concili Ecumènic II del Vaticà

Va ser el 25 de gener de 1959 que el papa sant Joan XXIII anuncià la celebració del Concili Ecumènic II del Vaticà. Un concili convocat per donar resposta a les qüestions que la societat moderna plantejava a l'Església. Durant quasi tres anys les comissions d'estudi es reuniren per preparar els documents de les assemblees conciliars. Uns documents que van recollir les recerques dels teòlegs de la primera meitat del segle XX, com ara Lubac, Cheny i Yves Congar, entre altres. La seva influència, juntament amb l'actitud renovadora de la majoria dels pares conciliars, havia d'impulsar una espiritualitat encarnada i l'assumpció de les realitats terrenes.

5

Cal remarcar, però, que prèviament a la convocatòria de l'assemblea conciliar, ja havien sorgit uns moviments renovadors, tant de caire social com eclesial, que foren els que contribuïren a preparar el terreny per a la transformació de la societat i de l'Església i a crear un ambient de renovació i de reforma. Aquest fou el context que va acompanyar el Concili II del Vaticà, conformant un estat d'opinió a favor d'una renovació profunda i participativa de l'Església i d'una espiritualitat de compromís social i políticament progressista.

En la convocatòria del concili, l'11 d'octubre de 1962, el papa sant Joan XXIII va remarcar que l'objectiu del concili era que l'Església, gràcies a una oportuna actualització i a una nova ordenació de col·laboració mútua, pogués fer que els homes i les dones, les famílies i els pobles s'interessin per les coses celestials. La tasca principal d'aquest concili no va ser discutir sobre temes doctrinals, sinó fer arribar el dipòsit de la fe amb noves fórmules d'expressió; perquè *una cosa és la substància de l'antiga doctrina, del depositum fidei, i l'altra la manera de formular la seva expres-*

sió. Per això es presta més atenció a les exigències del magisteri i al seu caràcter predominantment pastoral.

Amb aquest nou ordre de coses, es demana a l'Església que doni un pas endavant en l'ensenyament de la doctrina i en la formació de les consciències; que estigui en correspondència amb *la fidelitat doctrinal i amb els nous mètodes d'investigació i de les formes literàries del pensament modern*.

En primer lloc, l'Església es concep com el *poble de Déu* i cos místic del Crist; un cos en el qual els laics deixen de ser oients per esdevenir protagonistes, sobretot a l'hora d'evangelitzar un món en el qual l'Església s'havia d'encarnar. Els documents conciliars *Lumen gentium*, *Gadium et spes* i també els dedicats a la litúrgia, la revelació, l'ecumenisme, l'apostolat seclar i la llibertat religiosa suposen en la història contemporània de l'Església una inflexió destacada, en alguns punts un canvi de direcció, si bé també esdevingué una culminació de corrents que venien de Lleó XIII.

6

L'Església accepta plenament els pressupòsits de la modernitat pel que fa a l'autonomia secular de l'ordre civil, de la ciència i del pensament, els drets humans, la llibertat religiosa i el pluralisme polític dels catòlics.

Des d'aquesta nova concepció, l'Església se situa com la que cerca en els *signes dels temps*; que s'esforça a dialogar amb els germans separats, amb les altres religions i els ateus, tot intentant comprendre les seves raons i assenyalant camins per a la reforma. Reconeix que també es podia haver velat el rostre del Crist i su-bratlla que l'Església havia de ser experta en humanitat.

En les sessions del concili es van votar quatre constitucions, nou decrets i tres declaracions, que constituïren els documents següents:

- Les constitucions: *Sacrosanctum Concilium*, *Lumen gentium*, *Dei Verbum* i *Gaudium et spes*.
- Els decrets: sobre mitjans de comunicació social, ecumenisme, les Esglésies orientals catòliques, sobre el ministeri pastoral dels bisbes, sobre l'adaptació de la vida religiosa, sobre la formació sacerdotal, sobre l'apostolat dels laics, sobre l'activitat missionera de l'Església i sobre el ministeri i la vida dels preveres.

- Declaracions conciliars: sobre les relacions de l'Església amb les religions no cristianes, *Nostra Aetate*, sobre l'educació cristiana, *Gravissimum Educationis*, sobre la llibertat religiosa, *Dignitatis Humanae*.

Un cop el papa Pau VI clausurà el concili ecumènic en va impulsar les resolucions amb actuacions de renovació de l'Església, principalment de la cúria, i amb la publicació de les encícliques que clarament promouen el diàleg a l'interior de l'Església, l'evangelització i el compromís amb el desenvolupament humà.

El Concili II del Vaticà va representar una gran revolució a l'interior de l'Església i, també, una gran influència exterior; tant és així que encara avui resten per aplicar moltes iniciatives. Tal com ens indica la constitució *Gaudium et spes* o *Església en el món actual*, l'Església ha de ser solidària amb la humanitat ja que està al seu servei. S'han d'escoltar els signes dels temps per mirar de respondre d'una manera adequada a cada generació, als perennes interrogants de la persona humana. La comunitat de creients no només té la missió de mantenir i assegurar la comunió i la transmissió de la fe, especialment als infants i els joves, sinó que també té el repte de ser una comunitat significativa i transformadora del món actual.

El Concili Provincial Tarraconense (1995)

Els bisbes de les esglésies de la Província Eclesiàstica Tarraconense, en virtut de l'autorització concedida pel papa sant Joan Pau II l'11 de juliol de 1992, es van proposar respondre la pregunta: *Esperit, què dius a les esglésies de la Tarraconense?* La decisió de convocar el Concili Provincial Tarraconense (1995) tenia les mateixes finalitats que havien guiat el procés conciliar, unes finalitats que seguien l'eix vertebrador d'evangelitzar la *nostra societat*.

En el concili provincial es van concretar les constitucions del Vaticà II tenint en compte la realitat de les diòcesis de la Tarraconense. I es va proposar: *consolidar l'esforç realitzat des del Concili II del Vaticà, assumir la realitat eclesial i el pluralisme social, un*

pluralisme que ens enriqueix recíprocament, i així, es manifesta en tot el treball conciliar.

Els quatre temes conciliaris van ésser *Anunciar a la nostra societat. La Paraula de Déu i els sagraments en les nostres esglésies. La sol·licitud de les nostres esglésies pels més pobres i marginats i La comunió eclesial i la coordinació interdiocesana de les nostres esglésies*. El fruit del treball va concloure en cent setanta propostes aprovades amb el vot consultiu.

Els bisbes de les esglésies que tenen seu a Catalunya van assumir les propostes aprovades amb el vot consultiu i van transformar-les en deliberacions conciliaris. Entre elles, algunes van ser considerades com a orientació de principi o d'aplicació prioritària en l'acció pastoral. Altres van restar com a testimoni d'una voluntat renovadora que els bisbes van assumir del vot consultiu, les van fer seves, i, en aquest sentit, les van proposar a totes les esglésies perquè puguin ésser considerades com a orientadores en la seva acció.

Procés de renovació eclesial en la diòcesi de Lleida

En ocasió de la commemoració del 40è aniversari del Concili Ecumènic II del Vaticà, es va organitzar un acte acadèmic d'homenatge en el si de l'Església diocesana de Lleida. Un homenatge, universitari i eclesial, que va permetre mostrar la importància històrica i la influència actual d'aquell esdeveniment. En les intervencions es va fer balanç i prospectiva de futur de l'aplicació del Concili II del Vaticà, alhora que s'engegà tot un procés de renovació eclesial en la diòcesi de Lleida.

El papa Benet XVI va convocar l'*Any de la fe* en el 50è aniversari del Concili Ecumènic II del Vaticà. Per mitjà de la publicació, el *motu proprio Porta Fidei* va convidar tots els creients a aprofundir en el moviment espiritual endegat pel Concili II del Vaticà. Aquesta invitació implicava assumir els documents del Concili Ecumènic II del Vaticà i, trenta anys després, les resolucions del Concili Provincial Tarraconense celebrat a les diòcesis amb seu a Catalunya.

El nostre temps és un temps de grans canvis: socioculturals, psicoafectius i religiosos; un temps en què l'escala de valors tra-

dicional ha entrat en crisi; de fet, són les persones i la societat en general qui ha d'afrontar aquesta crisi, que han d'elaborar una nova escala de valors que integri els nous elements econòmics, antropològics i religiosos.

El projecte diocesà ha de concretar-se en una resposta eclesial que reculli les necessitats antropològiques, que doni resposta a les necessitats bàsiques de la persona i a les situacions socials dels nostres temps; en definitiva, es tracta de respondre a la qüestió de fons pel sentit de la vida. Així, doncs, per tal de trobar l'encaix de la diòcesi de Lleida en aquesta societat actual, és important que l'Església s'apropi a les realitats humanes, tant socials i econòmiques com psicoafectives i religioses.

Aquesta és justament la línia de fons de les cartes pastorals del bisbe de Lleida, desenvolupades en els anys 2009, 2010, 2011 i 2012. Una reflexió que cal fer *entre tots i tot fent camí*; una resposta que parteixi dels signes dels temps i dels interrogants que plantegen les nostres contradiccions humanes.

Objectiu d'aquesta reflexió teològica

L'objectiu de la reflexió teològica pastoral de les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida, és fer una anàlisi del contingut per determinar els criteris i principis teològics que les inspiren i extreure'n l'eclesiologia subjacent.

En la recerca es tindrà present el context del Concili Ecumènic II del Vaticà i del mateix Concili Provincial Tarraconense, així com l'esperit que impulsà tot el procés de posada al dia o *aggiornamento* de la comunitat eclesial.

Metodologia

En la recerca, s'ha emprat el mètode de la *lectura creient de la realitat*, que consisteix a establir un diàleg teològic entre la vida i la Paraula de Déu. El fet d'observar la realitat a la llum de la fe ens predisposa a l'acció transformadora de la vida i de la societat. La *lectura creient* té tres moments de recerca:

- Un *primer moment* en què es pretén esbrinar quins són els reptes i les esperances de la societat i de les persones del nostre temps. En aquest primer exercici, es tracta d'assolir una mirada lliure de prejudicis; observar la realitat diocesana, tot acollint i assumint-la tal com és.
- Un *segon moment*, que consisteix a interpretar la realitat des de la Paraula de Déu. Una anàlisi que ve guiada pels criteris d'ordre evangèlic i que permet copsar si realment el pla de pastoral s'encamina cap al projecte de Déu sobre la història.
- Un *tercer moment* ens situa en l'àmbit de l'acció pastoral, de l'organització del treball col·lectiu, i implica una necessària subjectivitat. Així, il·luminats per l'Evangeli, podem posar tots els nostres esforços a transformar la vida de cada dia mitjançant una praxi que s'arrela en una veritable solidaritat.

Itinerari

10

En el capítol primer es presenten els continguts de les quatre cartes pastorals:

- La primera és *Entre tots i per al bé de tothom* (2009), la carta pastoral que inicia el procés com a comunitat. Fonamentada en l'esperança d'un fet: Jesús ressuscitat encoratja els cristians a *superar els temors, a la llum de la presència de l'Esperit entre nosaltres*. La comunitat diocesana va utilitzar la metodologia teològica de la Lectura Creient de la Realitat per tal de copsar els signes dels temps.
- La segona és *La iniciació cristiana. Creure. Viure. Enunciar l'Evangeli* (2010). En la carta pastoral s'elabora el treball realitzat per la diòcesi durant el primer any de projecte pastoral i s'exhorta a la tasca d'iniciar a la fe els qui no han descobert el Crist i d'ajudar-los a fer l'experiència de Déu, i també a reiniciar els que tal vegada s'han allunyat o se senten allunyats. A la llum de la carta, es plantegen tots els elements essencials per a descobrir quines són les etapes d'una fe activa: iniciació, conversió i anunci.
- La tercera és *Presència d'Església a la societat* (2011). Desenvolupa les cartes anteriors i exhorta cada batejat que sigui ell

presència d'Església allà on viu, allà on d'una manera més o menys activa forma part de la societat.

- La darrera carta, que porta per títol *La necessària qualitat espiritual* (2012), presenta les condicions que fan possibles els objectius de les cartes anteriors. En el seu conjunt constitueix una teologia pastoral o eclesiologia per acompanyar el projecte pastoral de la diòcesi.

El primer pas d'aquesta recerca permet d'abastar les línies d'acció que proposen transformar la realitat diocesana. Així, doncs, en la mesura que la pastoral de l'Església s'apropi a la realitat humana, als reptes i a les esperances del nostre temps, s'oferirà la possibilitat de donar a conèixer el Crist i de dur a terme la transformació humana i social.

En el capítol segon, centrem la reflexió a partir de la Paraula de Déu. La Paraula, *el Logos del misteri de Déu realitzat en el ministeri de l'Església*, és el fonament per fer una lectura teològica a la llum de la Pasqua i de la Pentecosta. La Paraula és el fonament de la teologia i de tota l'acció pastoral de l'Església.

11

Els grans documents constituents del Concili II del Vaticà, que ens ajuden a trobar les grans línies d'acció de la vida de l'Església, són:

- *Dei Verbum*, fonament de la teologia i la vida de l'Església.
- *Sacrosanctum Concilium* o el Misteri Pasqual, principi i fi de la vida cristiana.
- *Lumen gentium*, l'Església com a sagrament de la unió íntima dels homes amb Déu, autoconsciència eclesial com a crida personal a la santedat.
- *Gaudium et spes* o Església per al món i en el món.

Aquests són els documents que ens ajudaran a formular els criteris generals, a partir del Misteri Pasqual. Distingirem nou criteris fonamentals per verificar la teologia pastoral: els tres primers tenen l'origen en la Pasqua i els altres sis en la Pentecosta. Tots ells asseguren que la dimensió teològica és present en l'acció pastoral de l'Església. Enumerarem breument aquests criteris:

1. El criteri teocèntric.
2. El criteri de mediació del Crist.
3. El criteri històric.
4. El principi de catolicitat.
5. El principi d'institució.
6. El principi apostòlic.
7. El principi de la unitat de la missió, en un context plural.
8. El principi de la reforma.
9. El criteri de la primacia de la caritat.

Aquests criteris teològics, si hi són presents, garanteixen la dimensió teològica de la pastoral. Verificarem, doncs, si en les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida, són presents aquests criteris teològics, per després comprovar que la seva presència garanteix una eclesiologia operativa.

En el capítol tercer verificarem l'eclesiologia subjacent de les cartes pastorals. Comprovarem si es donen els elements clau:

12

- Una Església atenta a la persona. Al l'estil que proposa *Gaudium et spes*, GS 76.2.
- Fe en el Crist revelació del Pare i donador de l'Esperit.
- Església sinodal i samaritana.
- Espiritualitat encarnada.

Aquestes coordenades constitueixen el mapa general de la missió. Com a elements essencials, és important la seva presència en cada acció que es dugui a terme, perquè sigui veritablement una acció evangelitzadora.

En el darrer capítol exposarem les conclusions de la nostra recerca; de la valoració dels aspectes teològics del pla de pastoral, en deduirem el tipus d'eclesiologia que se'n desprèn. També es mostraran els reptes i les esperances que suscita aquesta proposta evangelitzadora de la comunitat cristiana de Lleida, en una etapa concreta de la seva història. De fet, el que s'exposarà en aquest capítol és la prospectiva de futur, instrument necessari per fer una lectura correcta dels esdeveniments i posar de manifest l'esperança que hi ha en ells i cap on hem d'anar caminant.

II

Contingut de les quatre cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida

Aquest capítol recull el contingut de les quatre cartes pastorals, en una breu descripció que permet visualitzar com és la realitat de la diòcesi lleidatana, concretament en el 50è aniversari de l'inici del Concili Ecumènic II del Vaticà (1962-1965). El nostre propòsit és fer un diagnòstic acurat del pla de pastoral diocesana, per copsar-ne les línies d'acció que constitueixen la proposta de transformació de la realitat actual.

L'acció pastoral serà una acció veritablement evangelitzadora i transformadora de la societat en la mesura que s'apropi a la realitat que ens toca viure, als reptes i a les esperances de les persones del nostre temps. La lectura creient serà l'eina indispensable per viure amb coherència la fe que es professa. Aquesta va ser la primera tasca de la comunitat eclesial lleidatana: acollir i comprendre la realitat humana, per poder acomplir millor la missió que se li ha encomanat. Es tractaria d'escoltar i comprendre per, d'aquesta manera, arribar a assolir una acció conscient, compromesa i evangelitzadora.

13

Entre tots i per al bé de tothom (2009)

Després del primer any d'episcopat, monsenyor Joan Piris s'adreça a la Diòcesi de Lleida i engega un projecte de pastoral diocesana amb la primera de les cartes pastorals. En una breu introducció recull el propòsit i l'actitud de *preservar enmig de les dificultats*, una perseverança que fonamenta *en l'abandó actiu i confiat a Déu* que dona consistència a la nostra existència.

Des d'aquest plantejament, demana a cadascun dels membres de la diòcesi una mirada esperançada a la pròpia història. Una mirada que es fonamenti en la lectura creient de la realitat, per

bastir *entre tots* una recerca que mostri els valors evangèlics, que mostri que tots estem cridats a *ser signes* de l'amor del Pare, que és possible estimar a l'estil de Déu, a l'estil de Jesús, amb un amor com el seu: *total, únic, oblatiu, definitiu, fidel, fecund i responsable*.

En el primer capítol, que porta per títol: «Tractarem de viure el present oberts a Déu», el bisbe Joan convida a estar atents i vigilants a les manifestacions de Déu. El Concili II del Vaticà va subratllar la importància de la vivència de la fe, de la fe en les promeses de Déu i de la vivència de la caritat que duu al compromís. Un compromís per construir un món més digne per a l'home.

En el segon capítol: «Faré una nova gesta, que ja comença a despuntar. No us n'adoneu? (Is 43,19)», monsenyor Piris ens remet a altres situacions difícils de la història de l'Església, quan persones decidides emprenen grans transformacions. I remarca que la qüestió de Déu no es pot plantejar des d'una teologia conceptual, des de l'abstracció, sinó que cal bastir-la des de la manifestació de l'amor incondicional que en Jesús es manifesta *com a principi de vida i fraternitat, com a font de llibertat i esperança sense fronteres*.

És important atansar-se als altres fraternalment, per tal de despertar les esperances que porten dins. Tot plegat, ens demana trobar camins de *presència transformadora* i així, promoure iniciatives perquè la gent pugui experimentar la proposta salvadora de Jesús.

Aquest últim aspecte el desenvolupa en el tercer capítol: «Fer-se “petits” per adquirir la saviesa veritable». El pla que Déu vol realitzar només ha estat revelat als petits, als que estan disposats a rebre'l, tots aquells que no es creuen autosuficients. La revelació del pla de Déu requereix l'actitud humil dels qui busquen i no rebutgen, dels qui estan disposats a deixar-se interpel·lar. Així, doncs, el bisbe Joan ens recomana *d'atrevir-nos a posar-nos en la fila dels petits*.

I en el capítol quart monsenyor Piris crida a: «Fer “veure” el Crist». En aquesta època de canvi que estem vivim, que ho està afectant tot, *tots estem cridats a mirar* «els signes dels temps» *que sempre són signes d'acció de Déu en la història humana*. És

en aquesta nova cultura que estem cridats a anunciar la fe que professem; a fer-ho de manera creïble per als altres i de la mateixa manera que Jesús no va restar indiferent per a cap dels qui s'hi apropaven.

En el cinquè capítol: «El que jo demano a l'Església de Lleida», monsenyor Piris concreta tres punts importants.

- *El que no és assumit no és redimit.* Tot fent referència al Concili II del Vaticà i a l'encarnació en les realitats actuals, el bisbe Joan demana assumir el món de l'altre, o dels altres, i fer-ho des de la condició dels servidors. Això sí, és *una qüestió permanent per a nosaltres i una invitació a dedicar temps, interès i mitjans als germans més o menys creients que ens envolten.*
- *Un component necessari: la Comunió Ecclesial.* Fent referència al valor de l'eclesialitat, demana que redescobrim aquest valor per als qui tenen dificultats a sintonitzar totalment amb algunes posicions o maneres de funcionar de l'Església.
- *Intentem ser una Església «Samaritana».* És en la línia de la *Gaudium et spes* que, compartint *els goigs i les esperances, els plors i les angioixes*, fent una aposta d'amor sincer, actiu i concret, podrem mostrar una Església compassiva i misericordiosa que evangelitzi només estimant.

15

Des d'aquest plantejament, monsenyor Piris considera convenient que es *contempli* la Bona Nova de l'Encarnació. I proposa de *veure, mirar, admirar, reconstruir mentalment i de cor, tot deixant-nos transformar i copsant l'impacte de la Bona nova*. Segurament, tot plegat ens ajudarà a veure les coses d'una altra manera.

En el capítol sisè: «Germanes i germans, amunt els cors», el bisbe Joan concreta la proposta del pla de pastoral de la diòcesi. El procés educatiu de la fe es fonamenta en l'experiència d'amor i d'esperança; i remarca la importància de viure des d'*una espiritualitat encarnada a l'estil de l'Evangelí que uneix profundament la professió personal de fe (creure), amb la vivència comunitària de la fe (viure i celebrar) i amb la professió pública d'aquesta mateixa fe.*

Per tot això, és bàsic:

- *Primer.* Viure la comunió per a ser un signe i instrument de l'acció transformadora de Déu en el món.
- *Segon.* *Entre tots i per al bé de tothom.* És important agrair tots els carismes de l'Església perquè *són un do i concreció d'una única gràcia: l'Esperit, perquè no separen ningú dels altres* ni ens situen per damunt de ningú.
- *Tercer.* No es tracta de traspasar responsabilitats als laics pròpies dels ministeris ordenats. El bisbe Joan demana que es respectin els carismes de cadascú, que es facin complementaris.
- *Quart.* La comunió es construeix sempre des de la proximitat. El nivell ordinari de la comunitat cristiana és *la parròquia o unitat pastoral*, que representa la casa de portes obertes, on es pot trobar amb tota la riquesa del que és l'Església...

Convertir-se a una espiritualitat encarnada i de comunió implica:

- Una ascètica, que suposa planificar la pastoral des d'una nova manera de fer les coses, amb nous hàbits, noves actituds, noves mentalitats.
- Una prospectiva que exigeix capacitat de contemplació per actuar en el present. Tenir en compte un projecte que encara no existeix, de moment, però que és factible en un futur determinat.
- Uns objectius, cal fixar etapes i nivells coordinats en diòcesis, arxiprestats, parròquies. Concretar QUÈ volem fer, COM ho volem fer, QUI pot fer-ho, QUAN, fixar un calendari.
- Una avaluació per al creixement i com a ajuda al seguiment. És convenient que es verifiquin els resultats i/o s'actualitzi la programació assumint noves realitats. En la pastoral ordinària es fan moltes coses i molt variades, però cal distingir en l'oferta els diferents nivells: destinataris, estructures i institucions. *Un excés d'organització pot causar complicacions, però una manca dóna malestar.* Monsenyor Piris convida tothom a la recerca de noves respostes.

El bisbe Piris conclou la carta pastoral amb les propostes de treball per l'any 2009, que pretenen recollir *reptes i esperances* de tota la diòcesi. S'articulen en tres moments:

- Primer, l'observació acurada de la pastoral, elaborada amb els reptes i signes d'esperança;
- Segon moment dedicat a l'elaboració dels criteris evangèlics, que suposarà un aprofundiment de la crida a caminar vers una Nova humanitat.
- I, finalment, un últim moment, un temps per prendre decisions, que es concreta en l'Assemblea Diocesana de cloenda del curs.

La iniciació cristiana. Creure. Viure. Anunciar l'Evangeli (2010)

En la introducció de la segona carta pastoral adreçada al poble de Déu *que pelegrina per les terres de ponent* en l'any 2010, monsenyor Piris fa referència a dues prioritats, comunes a tota la diòcesi:

- Tenir cura de la iniciació cristiana.
- Assegurar una bona presència de l'Església en la societat lleidatana.

17

De la mateixa manera que en la carta pastoral de l'any 2009, el bisbe Joan assenyala algunes *orientacions pastorals* per dur a la pràctica. En definitiva, el bisbe considera que si vivim en un *estat de missió* hem d'aplicar els criteris de missió: perseverar en les dificultats, diàleg i col·laboració, testimoni i anunci explícit.

En la primera part de la carta pastoral: *La iniciació cristiana. Creure. Viure. Anunciar l'Evangeli*, el bisbe Joan aprofundeix en el procés que introdueix la persona en el misteri del Crist. *No es neix cristià sinó que se n'esdevé*, es tracta, doncs, d'una experiència particular i complexa; en l'actualitat s'articula una *ruptura entre el missatge Evangèlic i la cultura d'avui*, de manera que els itineraris tradicionals han esdevingut ineficaços per a la transmissió de la fe.

Cal tenir en compte, també, que el camí de la iniciació cristiana s'assoleix no tan sols per l'acolliment d'una fe comunicada, sinó que necessita una conversió. El bisbe Joan fa referència a aquesta dificultat actual de la transmissió de la fe i considera que *els tres sagraments de la iniciació cristiana —baptisme, confirmació i eu-*

caristia— hi tenen un paper de primer ordre, però la iniciació no és principalment amb vista als sagraments. Són els tres sagraments al servei de la iniciació.

Aquesta missió encomanada a tota l'Església apostòlica es concreta en una crida a cadascun dels creients al *compromís personal en el món i en la vida de cada dia*. En aquesta missió les primeres comunitats són el referent i ens podem preguntar, diu monsenyor Piris, *què les feia atractives?* En elles ja hi havia una escolta perseverant de la Paraula, una vida en comú. Per aquesta raó, considera que acollir la Paraula *produeix una comunió que fa interessar-se per la vida i el bé dels altres*. Aquesta crida al compromís suposa dissenyar un itinerari concret, que requereix dos elements fonamentals:

- Escoltar la Paraula, un hàbit que ens ha de permetre d'anar madurant en la fe;
- Esdevenir presència acollidora i maternal dins de la comunitat. Pensant no només en els que vénen a celebrar en comunitat, sinó també en els que no hi vénen.

18

També és important adonar-se que l'Església neix de la trobada en els diferents llocs de la vida, de la trobada amb les persones i en les tasques que aquestes desenvolupen. La vida de l'Església no és el temple, és tot el món; en *l'ara i aquí* de cada història personal i comunitària. Ens cal valorar més, diu el bisbe Joan, els ambients en els quals convivim: família, barri, treball, escola... és en aquests ambients on es pot fer néixer la llavor del Regne; si ens interessem per l'altre, pel seu bé. Així, doncs, és objectiu de la Iniciació Cristiana una fe explícita i operant en Jesucrist Ressuscitat.

En aquest punt pren nota de les paraules de Pau VI sobre com cal fer l'anunci de l'Evangeli: *assolir i transformar amb la força de l'Evangeli els criteris de judici, els valors determinants, els punts d'interès, les línies de pensament, les fonts inspiradores i els models de vida de la humanitat*. Segons el parer del bisbe Joan, les conseqüències de tot plegat serien:

1. Una tasca evangelitzadora que promogui la fe en els no creients i la revifi en els creients.

2. Els joves i els adults caldria que fossin els principals destinataris, capaços de prendre opcions radicals, només exigibles en la conversió.
3. Caldrà plantejar l'evangelització dels infants dins d'una comunitat cristiana adulta, per evitar que sigui inoperant i poc efectiva.

Tanmateix, monsenyor Piris constata la necessitat d'una fe ben fonamentada, una fe que doni resposta a les qüestions fonamentals: *per què hi crec, en qui o en què crec, què vol dir en la pràctica creure*. Però en cap cas aquests fonaments de fe no es poden donar per descomptats.

Per afavorir la comunió eclesial i que, al mateix temps, accentui la importància de la iniciació cristiana i d'una fe més ben discernida, a la diòcesi de Lleida és important:

- Coordinar les diferents activitats i processos d'iniciació.
- Regular i valorar l'itinerari a seguir, ajudant a seguir les quatre etapes del procés: precatemenat, catecumenat, purificació i il·luminació. I les tres celebracions principals: admissió al catecumenat i lliurament dels Evangelis, elecció, recepció dels sagraments.
- Col·laboració, en tot el procés, de les delegacions corresponents.
- Promoure una trobada de tots els catecúmens, en funció del seu nombre, en temps de quaresma o Pentecosta.

Per revifar el catecumenat de la nostra diòcesi, monsenyor Piris troba convenient d'impulsar aquest servei seguint la línia marcada des del Concili II del Vaticà i responent a les resolucions del Concili Provincial Tarraconense:

- *Ad Gentes Divinitus*, 14 i en la seva aplicació a les circumstàncies pastorals de cada diòcesi: *Sacrosantum Concilium*, 64-66 i *Christus Dominus*, CD 14.
- En les diòcesis de Catalunya queda instaurat pel Directori de Pastoral Sacramental de 27 d'abril de l'any 2000, tal com ho havia encomanat el Concili Provincial Tarraconense.

En la segona part de la carta pastoral: *La iniciació cristiana*, monsenyor Piris proposa, a tota la diòcesi, un treball de reflexió a desenvolupar en tres moments: advent, quaresma i Pasqua, i que finalitzaria en la Pentecosta amb l'Assemblea Diocesana, en què es tractaria de posar en comú tot el treball realitzat. Per ajudar a fer la reflexió, el bisbe Joan proposa els quatre punts següents:

1. Copsar la realitat pastoral que vivim a cada lloc.
2. Analitzar en profunditat la carta pastoral per esbrinar quins són els criteris teològics, espirituals i pastorals de la iniciació cristiana en aquest temps d'increença. Confrontar-ho amb la realitat pastoral. Oferir un pla de millores. Concretar la formació dels agents de pastoral.
3. Elaborar el projecte diocesà de catecumenat.
4. Balanç i prospectiva de futur per aportar a l'assemblea.

Ja en la tercera part de la carta pastoral: «Vers una nova presència dels cristians en la societat», el bisbe Joan arriba a la conclusió que:

20

- *Primer.* Per ser fidels al plantejament d'aquesta segona prioritat diocesana, cal assegurar una bona presència de l'Església en la societat; és important de promoure la lectura creient de la realitat i viure un procés operatiu que ajudi a adherir-se, de cor, a Jesús en la nostra vida i en la nostra història concreta.
- *Segon.* Quan fa referència a la necessitat de ser una Església samaritana es refereix a una Església amb una espiritualitat que ens permeti de servir la persona humana, amb totes les energies, els recursos i dons. Monsenyor Piris recorda especialment el que ens diu el papa Pau VI: *l'antiga història del samarità ha estat la pauta de l'espiritualitat del concili*. El concili posa en relleu l'existència de les esglésies locals, les diòcesis, com a primer lloc d'aquest servei eclesial, comunitari.

Presència d'Església a la societat (2011)

En aquesta tercera carta pastoral, monsenyor Joan Piris convideja novament a participar d'aquesta experiència viscuda aquests darrers anys. El bisbe Joan parteix de l'experiència viscuda en la

Jornada Mundial de la Joventut i anima la comunitat a prendre, també com a punt de referència, les darreres assemblees de la diòcesi. Tots dos esdeveniments serveixen per recordar amb quina intenció cal promoure l'acció pastoral: amb l'esperit de sentir-nos *cridats a ser promotors de la fraternitat universal*.

En la primera part d'aquesta carta pastoral, monsenyor Piris fa referència a l'experiència viscuda aquests dos anys, una experiència de discerniment de la comunitat diocesana, i recorda que han propiciat aquestes dues trobades: *la necessitat de construir plegats una Església més «Sinodal»: una Església en què els laics siguin cada dia més subjectes responsables i plenament actius de la missió evangelitzadora i no només els destinataris*.

Primer, l'actuació diocesana ha esbrinat quins són els recursos i les despeses per poder construir l'obra i en segon lloc, ha considerat *cap on hem de dirigir les energies i els recursos que tenim per anar millorant el projecte*. Des d'aquest plantejament el bisbe Joan demana que es continuï treballant, cadascú amb *les seves diferències i particularitats*; però tot integrant-les en aquest objectiu comú que són les prioritats pastorals diocesanes assenyalades:

21

1. La primera prioritat que s'ha considerat és la d'activar la *iniciació cristiana*.
2. La segona prioritat s'ha fixat en *una millor presència d'Església en el món*.

Tenint en compte aquestes prioritats i les aportacions de la passada assemblea del 8 de juny de 2011, monsenyor Joan Piris presenta en aquesta carta pastoral vuit propostes. És evident que es requereix una adaptació i flexibilitat per configurar unes unitats pastorals que permetin:

- Una actualització adaptada del subjecte eclesial: la Unió d'Acció Pastoral. Les diverses comunitats eclesials demanen un treball en equip de tots els que s'han compromès en el bon funcionament de l'acció pastoral. Aquí es fa referència a tots els ministeris instituïts i moderats, això sí, per un prevere.
- Una acció més eficaç i evangelitzadora, que doni resposta a les necessitats particulars de l'entorn i que involucri més

persones, en una progressiva integració de tots els carismes i ministeris. *On està fonamentada tota aquesta acció pastoral?* Pregunta que monsenyor Piris explica breument, apel·lant al codi de Dret Canònic:

El bisbe Joan puntualitza que aquestes unitats pastorals no vénen a anul·lar les parròquies, aquestes continuaran amb el seu estatus jurídic, *per tant cada parròquia segueix tenint els seus consells, llibres sacramentals, així com l'economia, l'arxiu i segell propi, etc., que poden estar reunits en el Centre de la Unitat Pastoral.* Això sí, considera important que entre tots s'elabori el mapa de les unitats pastorals constituïdes i que es vagi acomodant a les necessitats que sorgeixin; un mapa que *serà revisat quan les circumstàncies ho demanin, atès que les situacions són diverses i pot haver-hi models diferents.*

Ja en el segon apartat de la carta pastoral «El curs que ara encetem...», monsenyor Joan Piris remarca que cal destinar un temps per aprofundir la tasca realitzada fins ara. Primer, des de *la continuïtat*, el bisbe Joan reflexiona sobre la tasca realitzada. Un procés que s'ha iniciat amb l'empenta del Concili II del Vaticà i del Concili Provincial Tarraconense, que demana en les seves resolucions *fer arribar el missatge de Crist, integrat per persones i grups molt diversos que tenen actituds i nivells ben diferents de fe i de cultura.*

L'Evangeli de Jesús és un missatge que necessita donar-se en l'acolliment inicial de la salvació, això ens remet necessàriament a la comprensió i la compassió vers l'altre; a la necessària proximitat i acceptació de l'altre. Per això, considera que són actituds necessàries:

1. Assumir el context sociocultural en què *es mou la fe cristiana, acceptar i estimar la societat actual perquè és la nostra, i perquè en ella les dones i els homes de bona voluntat malden per descobrir la veritat.*
2. Assumir també tota la realitat de l'Església, acceptant la pluralitat interna i les concepcions i els models d'evangelització diferents. Cal caminar vers la renovació de la vida cristiana, sense superioritats; només mantenint-nos en les certeses que ens ha transmès la tradició.

Des de «La novetat», el bisbe Joan reflexiona sobre com vetllar i com potenciar *la presència dels cristians en la nostra societat*; una presència que cal que sigui pública, que acrediti el missatge de Jesús. Les resolucions del Concili Provincial Tarraconense (1995) insten tots els cristians a realitzar la síntesi entre fe i vida, seguint les indicacions del Concili II del Vaticà:

- Es vol denunciar la separació entre el missatge de Jesús i la praxi, que afecta molts membres i comunitats.
- L'exercici d'una sana laïcitat demana poder explicitar la nostra fe, anunciar Jesús amb convicció, però també amb el testimoni de la nostra vida, que és el que el fa creïble a casa, a la feina, en la societat.

Monsenyor Piris, en la tercera part, ens diu: *us animo a començar el nou curs pastoral amb renovada il·lusió* i marca l'itinerari per a aquest curs:

1. Reptes i signes d'esperança.
2. Ser *llevat, sal, llum...*, en el món. L'ensenyament social de l'Església.
3. Mirar atentament la realitat social.

23

Els *cristians laics són Església en el món* i el bisbe Joan demana que s'hi reflexioni; que es vegin els reptes i signes d'esperança que es troben en la participació ciutadana i en la participació en les estructures de l'Església diocesana.

Per aquesta raó, considera que caldrà primer *prendre consciència de quina és la presència dels laics en la societat*; en els ambients on són presents i on són testimonis de Crist. Una participació que en l'Evangeli s'anomena *llevat, llum, sal...* La fe no esdevé una qüestió personal privada; sinó que l'aspecte personal es desenvolupa en comunitat: *es manifesta en l'esperança i es realitza en la caritat*.

Hi ha una manifesta necessitat de viure amb més coherència i amb la radicalitat de l'Evangeli. Amb la finalitat que amics, companys, veïns, ciutadans puguin veure una persona que atreu i que atreu a descobrir el missatge de Jesús, que atreu a formar part d'aquesta comunitat acollidora i que comunica realment el missatge de Jesús, la seva bona nova.

Cal, per això, descobrir el missatge social de l'Església. Monsenyor Piris el considera un patrimoni indiscutible que dóna *llum* per veure-hi clar i *força* per actuar oferint criteris. Recorda els documents que ens poden ser d'utilitat, ara que celebrem el 50è aniversari del concili: *Mater et Magistra Pacem in Terris, Gaudium et Spes, Populorum Progressio, Sollicitudo Rei Socialis, Laborem Exercens, Deus Caritas est, Caritas in veritate*.

També recorda que *les resolucions del Concili Provincial Tarraconense* poden ajudar en l'aplicació de la doctrina social en la realitat diocesana. De fet ens permeten establir uns criteris, establerts pel Magisteri eclesial, que no només ajuden en la tasca, sinó que la secunden. Cadascú de nosaltres, diu monsenyor Piris, en la nostra comunitat de referència estem cridats a *mirar atentament la realitat social*: a reflexionar i analitzar, a partir des principis i criteris de la Doctrina social de l'Església; i, d'aquesta manera, esdevenir comunitat que: *Escolta. Aprèn. Es comunica amb l'entorn. Ensenya o, més ben dit, educa. I prega amb interès social*.

24

El bisbe Joan dibuixa l'element principal de la tasca pastoral: *una proposta que s'afegeix a la bona acollida i a l'atenció pels qui vénen o truquen a la nostra porta*. Per donar resposta a aquesta inquietud, i en la quarta part de la seva carta pastoral, ens presenta: «Algunes propostes operatives». En total, són sis propostes que concreten el pla de pastoral, a tenir en compte per les diferents unitats pastorals: parròquia, delegació, comunitat, institucions.

1. Elaborar uns objectius i programar activitats concretes que ajudin a treballar la prioritat: *ser presència d'Església*.
2. Preparar el Cartell dels Serveis i fer-ne difusió.
3. Vetllar l'acompanyament espiritual i pastoral dels cristians i cristianes compromesos en la vida social i política. Oferir sessions pedagògiques adreçades a tots els que hi treballen intensament.
4. Elaborar un programa específic de formació en ensenyament social de l'Església. Establir unes jornades de formació permanent per als preveres. Encomanar-ne la difusió als mitjans de comunicació social i a les institucions de formació.

5. El camp d'actuació de l'activitat evangelitzadora és la vida pública. Dedicar un Consell de Pastoral Diocesà exclusivament a aquest tema. I també, fer-ho en els consells de pastoral de cada parròquia.
6. Finalment, el bisbe Joan es compromet a convocar una trobada amb cristians compromesos en la política activa, *per intercanviar els reptes i les necessitats que emergeixen de la seva experiència*.

En la conclusió final d'aquesta carta pastoral monsenyor Piris concreta el que és important i prioritari per als propers anys: *esdevenir presència d'Església a la nostra societat*. Monsenyor Piris considera que seria recomanable, com així també ho fa notar el mateix Benet XVI, *obrir una espècie d'atri dels gentils*. Un espai de diàleg entre els homes perquè poguessin entrar en contacte amb Déu, encara que sense conèixer-lo i abans d'accedir al seu misteri, un espai que possibiliti el diàleg d'aquesta Església oberta al món, amb el mateix món que l'interpel·la. Tenim un model a seguir, *el testimoniatge de Maria de Natzaret que ens ha fet proper Déu, el Déu-amb-nosaltres*. Estem cridats a fer el mateix paper que Maria: *Ser notícia de Déu en el món*.

25

La necessària qualitat espiritual (2012)

En aquesta quarta carta pastoral, monsenyor Piris assenyala les pautes que han d'ajudar a identificar la situació actual, enumera els criteris i proposa les qüestions de treball, un treball a desenvolupar personalment o en comunitat. Tot plegat, ho recull en una conclusió final, una síntesi que pot ser molt útil en el moment de posar-se a treballar. Com que el nostre camí té una continuïtat, és important no oblidar-se dels documents anteriors: *Entre tots i per al bé de tothom; Iniciació cristiana i Presència d'Església en el món*.

Tots tres documents, constitueix el Pla de Pastoral de la Diòcesi, són els referents, les eines que el bisbe Joan aporta perquè puguin ajudar-nos a orientar el treball vers una acció pastoral de conjunt; assegurant, això sí, un creixement humà i cristià inte-

gral. Un creixement humà en el compromís; però també en una espiritualitat.

De la vida comunitària es pot extreure grans ensenyaments, que són criteris pràctics per a la vida diària: *en les coses necessàries, unitat; en allò dubtós, llibertat; i en tot caritat*. Practicar-ho ens demana *NO tancar-se de manera defensiva i inflexible*. No és només una estratègia per als moments de dificultat, *sinó que haurien de constituir una vertadera espiritualitat*. Una postura que fomentés amb perseverança i humilitat: la capacitat de diàleg, la capacitat d'escoltar i facilitar la recerca en comú. Motiu per adonar-se de la necessitat de la complementarietat, fruit de la nostra pròpia experiència: *tots sabem que ningú no es basta a si mateix*.

El bisbe Joan considera que *les iniciatives pastorals necessiten una qualitat espiritual que els doni el veritable valor evangèlic*. Proposa a tothom de viure una espiritualitat que estigui atenta als signes dels temps, que s'encarni en els esdeveniments de la nostra quotidianitat. No seria convenient plantejar un seguiment de Jesús separat de la vida de la persona, insensibles al goig i a l'esperança, a les tristeses i les angoixes que mouen la societat d'avui. Ens convida a obrir el nostre cor als sentiments; *no hi ha res de profundament humà que no trobi eco en el cor d'un cristià*.

En la primera part de la carta pastoral: «Tres esdeveniments eclesials, coincidents i complementaris», el bisbe Joan fa memòria de les tres commemoracions en la diòcesi de Lleida, esdeveniments d'aquell any 2012:

- Primer. La commemoració del 50è aniversari de l'inici del Concili Ecumènic II del Vaticà.

Un concili que volia respondre la pregunta: *Església, ¿què dius de tu mateixa? I definir la seva missió en el món*. En el seu moment va donar impuls a *les transformacions socials i polítiques, culturals i religioses del segle XX*; unes respostes que encara avui són engrescadores i que poden ser d'utilitat en aquesta cruïlla actual, en aquest «canvi d'època» que vivim. El full de ruta es pot sintetitzar en clau de: *renovació, obertura, diàleg i adaptació als temps —aggiornamento*.

- Segon. La proclamació de *l'Any de la Fe* coincideix amb el 20è aniversari de la publicació del *Catecisme de l'Església catòlica*, que es promulgà amb la intenció de clarificar i facilitar el fet d'explicitar la fe. Un document, *fruit del Concili II del Vaticà*, que *va ser demanat pel sínode extraordinari dels bisbes de l'any 1985* i que vol ser *un instrument al servei de la catequesi*.
- Tercer. La commemoració del *150è aniversari de l'Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida*, per aprofundir en aquesta dimensió personal de confiança i fidelitat de Maria, referent humà i cristià per al nostre temps i del paper primordial de la seva figura al llarg de més de dos mil·lennis. Maria ens mostra què vol dir *ser servidora d'aquells que Déu estima i personifica de manera singular la vocació específica de l'Església de Jesús*.

Així, doncs, en aquesta primera part de la carta pastoral: *Elements nuclears de l'«Aggiornamento» del Concili II del Vaticà*, el bisbe Joan fa una anàlisi dels texts conciliaris, que *no perden el seu valor ni la seva esplendor*, com ens recordà el papa Joan Pau II.

Cal recordar, malgrat la *distància en el temps i l'oblit* que podem patir, que l'Església viu actualment gràcies a la tasca d'*actualització que provocaren les aportacions de l'assemblea conciliar*. El propòsit del bisbe Joan és endinsar-se en els textos conciliaris i ho fa desenvolupant els quatre apartats següents:

1. Una nova manera d'entendre's l'Església a si mateixa i la seva relació amb el món.
2. Les constitucions, els decrets i les declaracions del concili.
3. La recepció del Concili Ecumènic II del Vaticà (1962-1965).
4. El Concili Provincial Tarraconense (1995).

L'Església forma part del món i la seva tasca i testimoni només poden realitzar-se en el món; tal com Jesús es va encarnar, l'Església necessita encarnar-se també en el món, en el món d'avui, en cadascuna de les persones que constitueixen les comunitats. Aquesta manera particular d'entendre's l'Església a si mateixa, i d'entendre la relació amb el món, li permet de definir-se com *el Poble de Déu enmig del món i dins del món. Ja no s'ha de parlar d'Església i món, sinó d'Església en el món. L'Església deixa de*

tenir una finalitat en si mateixa i descobreix i es presenta com a «sagrament universal de salvació». La dimensió solidària amb els goigs, esperances i angoixes dels humans, especialment dels pobres i dels que pateixen.

El bisbe Joan també reflexiona sobre *la recepció del concili ecumènic*. És una reflexió actual ja que el papa Benet XVI, en el discurs a la cúria romana, també es preguntava: *quin ha estat el resultat del concili? Ha estat rebut de manera correcta?* Són conegudes les divisions sofertes dins de l'Església catòlica en aquests cinquanta anys a causa de la recepció conciliar. Unes divisions que han estat *provocades fonamentalment per les interpretacions que s'han fet tant de la lletra com de l'esperit dels documents conciliaris*.

El papa sant Joan XXIII considerava necessari *estudiar allò que la nostra època exigeix. Cal que aquesta doctrina, vertadera i immutable, a la qual s'ha de presentar fidelment obediència, vingui aprofundida i s'exposi segons les exigències del nostre temps*. Fent referència explícita a la manera com s'enuncien les veritats de la fe, i procurant que aquesta manera de fer-ho no les privi del *mateix sentit i significat*.

28

Clarament, sant Joan XXIII promou una nova perspectiva i així ho reconeix Benet XVI en el seu discurs. Ens diu que ens cal reconèixer que només els principis expressen l'aspecte durador perquè són la motivació interior; però les formes concretes en què s'expressen depenen de la situació històrica, poden, per tant, patir canvis. Les formes segons els contextos poden anar variant.

És en aquest quart apartat: «El concili provincial Tarraconense (1995)» on monsenyor Joan Piris ressegueix cadascuna de les resolucions del concili provincial que expressen i manifesten aquesta lectura de *comunió universal* de l'Església d'avui.

Una Església instrument de Déu: *senyal i instrument de la unió íntima amb Déu i de la unitat de tot el llinatge humà*. En la mateixa línia que el Concili II del Vaticà en el goig i l'esperança, el plor i l'angoixa de la persona contemporània. Sobretot, amb els més pobres i afligits.

Fruit d'aquest esperit de diàleg i allunyant-se de tota mena de condemna, el Concili Provincial Tarraconense proposa que

ens responsabilitzem de la missió de *fer arribar el missatge del Crist a tot el país, integrant els distints grups i persones que tenen diferents actituds i nivells de fe i de cultura. Assumeix el context social secularitzat i plural. És a dir, es tracta d'una Església que ofereix el Ressuscitat a la societat i que vol ajudar els fidels a viure, la fe i l'amor; però que no pretén pas tutelar o reconquerir el món i la cultura.*

En tot el document hi ha un canvi en la perspectiva evangelitzadora; es descarta l'aspecte d'imposició pel poder o pel control sobre la societat i les persones i es deixa la porta oberta a reconèixer i acceptar la pluralitat. Des d'aquesta postura formula l'objectiu comú a les diòcesis: *caminar vers la renovació de la vida cristiana, tot mantenint les certeses que ens ha transmès la Tradició de la fe.*

Concretament, el bisbe Joan segueix els criteris de les esglésies de la Tarraconense i fa una opció explícita per:

- Una comunitat cristiana capaç de relació i de diàleg amb la gent que desconeix el Crist. Capaç d'oferir un acolliment cordial.
- Oferir un rostre viu i concret del missatge evangèlic.
- Amb unes estructures al servei d'aquesta mediació, cada cop més obertes i properes.

29

Aquests objectius principals vertebren i articulen la comunitat en la diversitat dels carismes, en la persona de Jesús i en el testimoniatge. Es tracta d'una comunitat on la persona de Jesús és el centre de l'acció evangelitzadora. Es tracta, doncs, d'ajudar a *refer l'experiència de Déu*; de lligar l'experiència a *l'amor als germans*, de fer una *opció preferent pels pobres i per la justícia*.

Criteris que il·luminen: *la qualitat espiritual, una prioritat en la nova evangelització*, tercera part d'aquesta carta pastoral. Monsenyor Joan Piris hi exposa l'objectiu fonamental, que també ho és del Sínode dels Bisbes; demana: *redescobrir el cor de l'evangelització, és a dir, l'experiència de la fe cristiana: la trobada amb Jesucrist, l'esdeveniment que constitueix el nucli central de la fe cristiana*. És avui, que ens cal escoltar les paraules de Jesús: *Senyor, doneu-me d'aquesta aigua, perquè no tingui més set.*

I així és com les comunitats troben *les energies i els camins* per viure de *la presència del Ressuscitat*, que anima interiorment i enforteix l'experiència que posseeixen: el do d'aquest impuls espiritual. És important per al bisbe Joan:

- primer, vetllar per la *maduresa humana integral*;
- segon, *revifar la fe cristiana*;
- tercer, tenir cura de la *fraternitat eclesial*, i
- quart, *esdevenir sal i llum del món*.

Concretament, un itinerari que consisteix a deixar-se transformar per l'Esperit. Què comporta cadascuna d'aquestes etapes?

- Primerament, vetllar per la maduresa humana integral. Es refereix al procés de creixement personal, que des de la fe ajuda al mateix *procés de convertir-se en persona*. La formació s'adquireix en *l'equilibri entre la vida interior i d'obertura a les realitats que ens envolten*. És un procés vital d'integració, en què aprenem a relacionar-nos: amb un mateix, amb els altres i amb Déu. Quan parlem de ser cristià parlem de: persona madura, sincera, justa, comprensiva, equilibrada, dialogant, digna de confiança... Aquestes qualitats es van adquirint; demanen que es tingui cura adequada *de la pròpia interioritat, a la vegada que es procura mantenir una bona relació amb els altres, amb l'entorn i amb Déu*. Aquestes qualitats són verificables, ens permeten comprovar el grau de compromís en la comunitat eclesial i la qualitat de vida cristiana; aspectes clau per esdevenir veritables anunciadors de l'Evangeli de Jesús.
- En segon lloc, *revifar la fe cristiana*. Avui també les persones necessiten *acostar-se al pou per escoltar Jesús, que convida a creure en ell i extreure l'aigua viva que brolla de la seva font*. És el primer pas, una crida per tornar a descobrir el camí de la fe, per poder il·luminar la vida amb l'alegria i l'entusiasme de la trobada amb el Crist. Creure és una oferta que Ell ens fa sense condicions, sense rebaixes... constitueix una opció fonamental en la vida d'una persona: *l'opció de viure des de l'Esperit, de viure una espiritualitat viva i transformadora*. El *sínode per la nova evangelització per a la transmissió de la fe*

cristiana va ser una bona ocasió per reflexionar i descobrir aquesta dimensió que s'ofereix.

- En tercer lloc, tenir cura de la fraternitat eclesial. En aquesta etapa, el bisbe Joan constata que és important vetllar per la fraternitat, ja que ens cal *una Església comunitat*, on puguem viure aquesta dimensió fraterna. La comunió constitueix l'Església, s'arrela en la *dimensió profunda del misteri de Déu*, i també s'arrela en la dimensió quotidiana, de la fraternitat entre les persones; però una dimensió no s'entén sense l'altra, atès que la veritable comunió en Déu es realitza en la fraternitat amb els altres i és un imperatiu de la nova vida en el Ressuscitat. Tots els cristians som responsables, en qualsevol nivell, de ser portadors d'aquesta experiència comunitària; és important promoure-la, com tot en aquesta vida, cal posar-hi força vital per construir-ho, la força vital de tots ja que un de sol no és suficient.
- La quarta etapa és el repte d'aquest projecte de vida personal i comunitària. Així ens ho proposa el bisbe Joan en el següent apartat: «Un repte permanent: esdevenir sal de la terra i llum del món. (Mt 5,13-16)». La fe esdevé un criteri de pensament i d'acció que canvia la vida. Primer, és el compromís amb els temps que ens ha tocat de viure, una crida permanent a estar atents, a percebre els signes del nostre temps. Segon, ens crida a convertir-nos, de forma permanent, a ser signe de la presència del Crist. Tot plegat ens demana: capacitat de servei, testimoniatge silent i gratuït i aprendre a servir, a l'estil de Jesús.

És important que les persones del nostre voltant puguin percebre l'acolliment i la generositat; i, d'aquesta manera, entendre què significa viure segons l'estil de vida de Jesús. És Ell qui ens crida en una direcció concreta: «Si algú vol ser el primer, que es faci l'últim de tots i el servidor de tots.» Aquesta és una opció clara per la fraternitat, la justícia i la llibertat.

La proposta de monsenyor Piris en aquesta carta pastoral és clara: *fer créixer la dimensió espiritual*. Per aquesta raó, en la tercera part ofereix unes pistes que poden ser útils en els processos

de creixement espiritual. En l'apartat «Algunes meditacions per créixer en la qualitat espiritual», proposa meditar seguint vuit suggeriments:

1. *La crida a la santedat de vida i la pregària o primacia de la gràcia.* Es tracta d'una crida personal que s'adreça a tots, laics i consagrats; aquesta exigència *és més necessària quan menys suport sociològic tenim per a viure des de la fe*. Sorgeix de la gràcia fonamental que hem rebut pel baptisme; esdevinguts fills per adopció rebem la vida, la vida en plenitud; però és una vida que es realitza amb la nostra participació; per això, més que una realitat final és un camí, un itinerari.
2. *Les crides personals: Vine i segueix-me.* Com a batejats tots participem d'aquesta vocació i per realitzar-la ens trobem amb diversos carismes. El bisbe Joan Piris demana que vetllem per la vocació, la crida que fa Jesús a cadascú de nosaltres.

Vetllar vol dir no tan sols pregar per les vocacions de servei en diferents ministeris. Sinó, també, acompanyar i animar aquelles persones que en els nostres àmbits, tant familiar, com educatiu o de servei comunitari, poden ser sensibles a la crida concreta.

3. *Un impuls missioner renovat i creatiu.* En aquest punt el bisbe Joan remarca que *avui ens cal un compromís més convençut a favor d'una nova evangelització*. La reflexió sobre aquesta dimensió missionera duu a les següents consideracions:

- A impulsar nous llocs i accions pastorals per arribar *als que han abandonat la fe*; la condició humana, *presonera d'un món, pràcticament ha exclòs Déu del propi horitzó*.
- Formar persones capaces d'intervenir en l'activitat pastoral. Els laics concretament, així ens ho recomana el Concili II del Vaticà, poden ser *apòstols en el món*. En aquesta línia, confia molt en les parròquies com a *centres d'irradiació i de testimoni*. Ens cal persones i comunitats que assumeixin el compromís, que siguin capaces d'establir nous vincles, que posin en pràctica una espiritualitat que es distancii d'individualismes que tenen *poc a veure amb les exigències de la caritat o amb la lògica de l'Encarnació*.

4. *Promoure experiències de «Lectio divina» i de «Lectura creient de la realitat», entre altres.* Promoure una espiritualitat viva demana mitjans; per tant, és important fomentar la lectura de la Paraula creant grups que aprofundeixin les lectures. El testimoniatge creïble de cristians es reflecteix en la capacitat il·luminadora que possibilita la Paraula.
5. *Experiència de comunitat eucarística i signe comunitari de la fe.*

Sense comunitat no hi ha vida cristiana, la fe cristiana no es pot viure en solitari; el fet de ser personal no vol dir que sigui un assumpte privat. Per això, en l'àmbit parroquial, és fonamental la celebració de la litúrgia eucarística. El Concili II del Vaticà ens diu que *és el cim al qual tendeix l'actuació de l'Església i alhora la font on brolla tota la seva força*. Per aquest motiu, el bisbe Joan proposa revisar les celebracions; el primer pas seria concentrar la comunitat reduint les celebracions i així constituir un veritable signe d'Església. Ens cal, per això, superar la celebració de *misses a la carta, anònimes*; amb els participants passius, silenciosos i distants. *Una assemblea de «ressuscitats» cal que sigui expressió de vida i fraternitat.*

33

6. *Fer créixer en nombre i qualitat les Unitats d'Acció Pastoral (UAP).*

Les UAP estan cridades a facilitar la integració comunitària; com a estructura d'Església és important que afavoreixin la participació i la comunicació personal. L'acompanyament estarà centrat en l'animació i el seguiment de les UAP. És important anar creant aquestes estructures, que es consolidin per tal d'assegurar l'existència i la presència d'una comunitat eclesial significativa. Les noves realitats humanes demanen que revisem les mentalitats i els estils pastorals, amb imaginació i discerniment.

7. *Fomentar la qualitat espiritual i la fidelitat evangèlica en la tasca de les quatre Àrees de cooperació.*

— En l'Àrea caritativa i social, les prioritats es concreten en la *comunicació cristiana de béns* entre les diferents comu-

nitats, que es fonamenta en unes actituds de compassió, de solidaritat i de compromís.

- En l'Àrea de litúrgia i espiritualitat, és prioritària l'oferta d'unes *pràctiques convenientes, i fins i tot necessàries, per mantenir el goig de la fe i la decisió de transmetre-la*, com serien les pregàries i els recessos, els serveis d'acompanyament i de reflexió sobre la celebració dominical.
- En l'Àrea *Gaudium et spes* es vetlla perquè l'Església tingui molt present la seva dimensió pública que l'Esperit Sant alimenta i que el bisbe Joan orienta a reflexionar, a revisar el compromís i el testimoniatge. Fa una crida a posar-se en camí i contribuir a la nova evangelització.
- En l'Àrea de formació, el bisbe Joan centra la seva reflexió en el fet que la nostra cultura actual, molt fragmentada, s'alimenta d'actituds i praxis que fan pensar en una dissociació entre les diferents realitats: teologia, espiritualitat i acció pastoral. Es pot traduir sovint així: primer formar-se i després actuar, malgrat que no podem separar la vida interior de l'apostolat. Monsenyor Piris considera que caldrà invertir esforç i recursos en la formació dels laics. I, en aquest sentit, assumir la renovació del diàleg fe i cultura, intensificant la reflexió i el coneixement dels continguts de la fe.

8. *Continuar i aprofundir els objectius dels anys anteriors: iniciació cristiana i presència d'Església a la societat.*

Monsenyor Piris torna a centrar l'atenció en les dues prioritats que es varen marcar en les assemblees diocesanes. Primer, considera important activar la iniciació cristiana en aquest entorn actual d'increença. I més endavant, atenent a la segona prioritat, procurar una millor presència d'Església en el món. El bisbe Joan considera important aquesta reflexió prèvia: cal mirar com i amb quines motivacions evangèliques som presents en els àmbits socials i servim en els diferents ambients.

Com a conclusió final, aquesta quarta carta pastoral permet copsar que la fe es transmet pel testimoniatge.

- Maria va acollir la Paraula i va creure en l'anunci. Per la fe va ser possible el seu deslliurament. Des de l'inici de la promesa va assaborir els fruits de la resurrecció de Jesús i els va transmetre als Dotze, reunits en el cenacle per rebre l'Esperit Sant.
- Els Apòstols ho van deixar tot per seguir Jesús i van viure en comunió de vida amb ell. Per aquesta fe, van anar pertot arreu anunciant amb alegria la seva resurrecció.
- Per la fe, van néixer les primeres comunitats, a l'entorn d'ensenyament dels Apòstols, de la pregària i de la celebració eucarística.
- Els màrtirs van lliurar la seva vida com a testimonis de la veritat de l'Evangeli, transformats i capaços de perdonar.
- Per la fe, molts homes i dones van consagrar la seva vida a Crist, *en la senzillesa evangèlica, l'obediència, la pobresa i la castedat*. En la seva espera en el Senyor.
- Altres cristians van promoure accions en favor de la justícia i la pau.

Per tant, és *per la fe* que homes i dones de totes les edats han anat construint aquesta Església, la família de Jesús: en la seva feina, en la família, en la vida pública; en l'exercici dels carismes i ministeris que se'ls havia confiat. Ara nosaltres, ens diu monsenyor Piris, també cal que visquem de la fe. I és justament en aquest *Any de la fe*, que se'ns demana de professar-la públicament, perquè doni testimoni de vida, de vitalitat *perquè cadascú senti amb força l'exigència de conèixer i transmetre millor a les generacions futures la fe de sempre*.

III

Lectura teològica del projecte pastoral, a la llum de la Pasqua i la Pentecosta

En aquest capítol farem l'anàlisi del contingut de les cartes pastorals mitjançant una lectura teològica a la llum de la Pasqua i de la Pentecosta. Una recerca útil per arribar a copsar l'eclesiologia subjacent de les cartes pastorals. Com a orientació teològica tenim els documents del Concili ecumènic Vaticà II i les resolucions del Concili Provincial Tarraconense.

La renovació impulsada pel Concili Ecumènic II del Vaticà em-
pelta l'Església amb l'Església neotestamentària: en una comunitat
de batejats que es reuneix en l'eucaristia; en una comunitat que
s'alimenta d'aquest esdeveniment per ser fecunda en la fe, en la
pregària i en el servei als altres. El gran repte de l'Església i de tots
els cristians és portar aquesta novetat de la Bona Nova de Jesucrist,
de manera adequada i significativa per a les generacions actuals. Fer
l'anunci des de la universalitat del missatge, des de l'autenticitat i
des de la fidelitat. És dels documents conciliaris que extraurem els
criteris generals, uns criteris que parteixen del misteri pasqual.

37

- El criteri teocèntric.
- El criteri de mediació del Crist.
- El criteri històric.

I uns principis que il·luminen tota l'acció pastoral, que provenen de la Pentecosta:

- El principi de la catolicitat.
- El principi de la institució.
- El principi apostòlic.
- El principi de la unitat de la missió, en un context plural.
- El principi de la reforma.
- El principi de la primacia de la caritat.

Es tracta, doncs, de verificar com són presents aquests criteris teològics en les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida; per després comprovar com amb la seva presència garanteixen una eclesiologia determinada, una eclesiologia de comunió i de compromís social.

Criteri teocèntric

La teologia pastoral afirma la primacia de la gràcia de Déu. Dit d'una altra manera, la primacia de *l'acció gratuïta de Déu* és l'acció de Déu que es revela en *l'ara i aquí* de la història humana, de la pròpia història personal i de la història de la Humanitat. Amb aquest criteri teològic, s'evita reduir l'acció pastoral a un humanisme tancat en si mateix, com és el cas del *pelagianisme*. La reducció de l'acció pastoral a un humanisme, sense l'acció transcendent, duu a una pèrdua de la identitat cristiana. Per altra banda, aquest criteri teològic també permet allunyar-se d'una espiritualitat desencarnada.

38

El criteri teocèntric afirma que l'acció de Déu es concreta en una acció alliberadora, no paternalista, i que aquesta acció se situa en l'àmbit d'una espiritualitat que es manifesta en una vida oberta als altres i per al bé de tothom, en una espiritualitat encarnada en el món.

Ens proposem verificar, doncs, com aquest criteri teocèntric és present en el contingut de les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris. Enumerem els aspectes que ho revelen:

- Una fe en Déu, amor alliberador i font de vida i esperança. Una qüestió que no es planteja de manera abstracta. La fe en l'amor de Déu és font de vida, d'amor alliberador i d'esperança. La qüestió de Déu no se'ns planteja en termes abstractes, ens diu monsenyor Joan Piris.
- Una fe que és principi de vida i de fraternitat. Monsenyor Piris ens diu que creure en Déu Pare vol dir conrear una fe que es manifesti en l'amor incondicional a l'home, fer-la madurar perquè esdevingui principi de vida i de fraternitat. Estem capacitats per ser signes d'aquest amor, per fer possible

estimar a l'estil de Déu. La manera com es manifesta és en l'exercici de la misericòrdia. Maria de Natzaret també proclama la misericòrdia de Déu, que passa a nosaltres de generació en generació. Tenim un Pare ric en misericòrdia que ens espera.

- Una experiència d'amor que facilita l'experiència de l'amor de Déu. El bisbe Joan ens parla del testimoniatge dels qui han rebut la gràcia de Déu que facilita l'experiència de l'amor de Déu. Viure des de l'espiritualitat de comunió, mirar el cor de les persones, on habita el misteri de la Trinitat, acollint l'altre com un do per a mi.
- La presència de Déu que és salvació per a tots els homes. Monsenyor Piris diu que és la fe que ens convida a viure en comunió amb Déu i amb els germans i, d'aquesta manera, a manifestar la seva presència entre nosaltres per a la salvació de tota la humanitat. Ens crida en el marc del poble de Déu, la proposta és un procés de resposta: una adhesió que ens allibera. L'amor fa créixer la llibertat i és una gràcia que cal demanar cada dia. Ens sentim cridats a ser promotors de la fraternitat universal, a fer visible cada dia la realitat d'aquest projecte de Déu.
- Un projecte de Déu que s'ofereix com a salvació, projecte de plena felicitat per a l'home. Ens diu el bisbe Joan que esdevé una qüestió inquietant el distanciament de la fe de la societat actual. Cal fer visible aquesta comunitat que acull la Paraula i els germans; en l'experiència de les assemblees diocesanes, en la reflexió i la discussió fraterna, cal interpretar les veus de l'Esperit.
- La responsabilitat de fer arribar el missatge de la Bona Nova. Prenent com a referència el Concili II del Vaticà i el propi Concili Provincial Tarraconense, el bisbe Joan diu que hem de sentir-nos responsables de fer arribar el missatge de *la Bona Nova de l'amor de Déu que es manifesta en el món per mitjà del Crist, en l'Esperit*. L'evangelització brolla allà on s'estableix la trobada entre les persones, amb una relació positiva i amb una comunicació interpersonal.

Aquest text és el que posa més en relleu la primacia de la gràcia en la nostra actuació personal i comunitària. És la Paraula de Déu que s'ofereix a tothom i ho fa establint un diàleg amb l'ésser humà, és comunicació en la vida de cada dia. *És la Paraula que ens empeny cap enfora, per fer-nos veure la proximitat del Senyor en la història de cada dia.*

- Comunitat on es fa visible l'Amor de Déu. El fet de formar part d'una comunitat ens fa conscients de no partir de zero i de voler fer camí en continuïtat, però per donar consistència a tot allò que es va treballant, monsenyor Piris ens diu que caldrà posar-ho en pràctica amb modèstia, a la llum dels documents del Pla Diocesà de Pastoral. La comunitat com a mitjà, on es pot fer visible l'amor de Déu. L'Església vol ser l'àmbit on ja ara es realitza aquesta experiència de Déu.
- La comunitat de vida ens duu a reconèixer l'acció de Déu, que actua en la nostra història, que ens fa comunitat de vida. Així, diu el bisbe Joan, que ens ha de dur a reflexionar, ens cal anar més enllà de creure en el Déu de Jesucrist i reconèixer que Déu, en Jesucrist, ha entrat i actua en la nostra història d'una manera definitiva.

40

Una dimensió transcendent que es manifesta de manera visible en la comunió amb els germans, en un intercanvi i participació en els diferents àmbits de la vida. Aquest és el fonament de ser cristià, en totes les expressions de vida. En el baptisme; tots nosaltres *hem rebut la gràcia per l'adopció filial, som fills de Déu en el Fill Jesucrist. Tots els batejats participem de l'únic sacerdoti de Jesús i hem rebut la mateixa crida, una crida a seguir-lo, de forma radical.*

Criteri de la mediació del Crist

La fe cristiana afirma que Déu Pare ens ha salvat per mitjà de Jesucrist, mort i ressuscitat; la salvació ens ve de la humanitat de Jesucrist i de la seva divinitat. A més a més de la primacia de la gràcia, la mediació del Crist és el primer sagrament de l'Església; gràcies a Jesucrist l'Església n'és el sagrament general.

Aquest criteri teològic permet tenir present la humanitat de Jesucrist en l'acció pastoral i ens porta a considerar els mitjans humans en l'acció pastoral com a mediacions volgudes per Déu. El lloc de la pastoral és la humanitat, no es pot temptar Déu exigint miracles, el camí normal de l'acció pastoral és la solidaritat antropològica i transcendent. El fet de la solidaritat transcendent és que el Fill de Déu es va fer home; l'encarnació esdevé un moment transcendent per a la història de la humanitat. L'Església també esdevé un signe de l'encarnació de Crist i, per tant, també és important com s'encarna en el món. El que esdevé fonamental és superar l'abstracció en la pastoral, ser signes encarnats al servei de la proclamació de la Paraula.

El criteri teològic de la mediació de Jesucrist, en el plantejament pastoral, duu a reflexionar sobre com ha de ser aquesta comunicació perquè es concreti en una tasca veritablement humanitzant. L'eficàcia de la comunicació pressuposa tenir en compte els següents elements: el missatge a comunicar, conèixer el nostre interlocutor —a partir de les seves necessitats vitals— i, finalment, els mitjans que permeten una interrelació entre missatge i necessitats de la persona, entre Paraula i vida.

Jesucrist, a l'Evangeli, coneix fonamentalment la vida i la cultura del seu poble, Ell es deixa conèixer, actua i parla amb el llenguatge propi de la seva gent. També, l'acció pastoral ha de dur a terme la seva tasca amb el mateix esperit, la mateixa actitud. I no només per mera eficàcia, sinó que principalment és important que ens mogui la fidelitat a la humanitat del Crist, a la seva manera de dir i de fer les coses. Que esdevinguem veritables testimonis, en la vida i en les paraules.

Com en l'apartat anterior, verifiquem en aquest apartat que el contingut de les cartes pastorals té en compte aquest criteri de la mediació del Crist. Concretament, mitjançant la bona notícia de l'encarnació, el model o estil de vida de Jesús, el testimoniatge, l'experiència comunitària de la fe i el servei als altres.

- La bona notícia de l'encarnació. Monsenyor Piris ens parla de Jesús com a presència i acció misericordiosa de Déu. La millor manera de comunicar la Bona Nova de Jesús és mitjançant una

comunicació acurada; ens farà falta conèixer les necessitats vitals i cercar un llenguatge adequat; com a model tenim l'estil de Jesús, la forma com Jesús s'apropava als altres, es deixava tocar. Jesús ha proclamat la benaurança per als misericordiosos i envia els seus amb un doble encàrrec: anunciar la Bona Nova i curar els malalts. Acollint la Bona Nova ens deixem transformar per Ell i percebre les coses d'una altra manera.

- Del model o estil de vida de Jesús, ens en parla el bisbe Joan per ajudar-nos en la tasca de fer arribar la Bona Nova a la societat actual. Jesús coneix, actua i parla amb el llenguatge del poble. L'Església, en cada època i en cada lloc, fa de la vida una expressió actual de les actituds, dels gestos i de les paraules de Jesús per crear comunió al seu voltant. *Perquè siguin u, com ho som nosaltres.*

Mantenir viu aquest lligam es converteix en signe d'una gran confiança en Jesucrist, que és la nostra garantia i el fonament que no canvia mai: *Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món (Mt 28,20)*. És una crida a afrontar les realitats amb un nou coratge i a comprometre'ns.

42

- La resposta i el compromís que ens demana és el testimoniatge: Ser «llevat, sal, llum... en el món». Per portar-ho a la vida és important aprofundir en el seguiment, en la missió; saber expandir el missatge acollint la realitat de l'altre. El missatge comença donant com a salvació l'acolliment, la comprensió i la compassió, la proximitat i l'acceptació de l'altre. Només així pot interessar a les persones del nostre temps.
- La fe s'expandeix amb el testimoni personal i comunitari, no és una qüestió privada. La qüestió que es planteja és com comunicar-la en l'actualitat, en aquesta situació social indiferent al fet transcendent és important poder anunciar Jesús amb llibertat. La llibertat possibilita que es pugui anunciar Jesús en tots els ambients, és un dret inalienable, compatible amb una sana laïcitat i que cal exercir amb convicció; però de manera creïble mitjançant el testimoniatge.

En el fet de creure hi ha implícita una exigència, el creient no pot mantenir la fe com una qüestió merament privada, cal

que amb el seu testimoni personal i comunitari faci possible l'expansió de la fe. Per tant, la qüestió que es planteja és com comunicar-la; què fa possible que el nostre testimoni sigui creïble. El bisbe Joan fa referència al testimoniatge que acredita la credibilitat del missatge, fa possible *sentir-se atrets per Jesucrist i, alhora, descobrir que estan convidats a formar part activa de la comunitat dels seus deixebles*.

- Una crida a renovar-nos en les trobades amb la Paraula i la presència sacramental del Ressuscitat. Déu s'ha fet comunió amb nosaltres (Jo 1, 14) i cal anunciar-lo i fer evident que la vida s'ha manifestat: l'hem vist i en donem testimoni, anunciem allò que hem vist i sentit (1Jo 1, 2-3). Només en el servei de la caritat aprenem l'actitud dels millors deixebles de Jesús, el servei amorós als altres.
- És la comunitat creient que rememora, actualitza, acull i agraeix... en les celebracions; és la resposta personal i comunitària de fe i d'amor als altres. Una crida a tots els membres de l'Església a ésser testimonis creïbles i joiosos. La gràcia alimenta la comunitat i l'acció eclesial i personal en la quotidianitat.
- El nostre concili provincial exhorta a la missió, alhora que concreta com cal que sigui el diàleg amb la societat i amb les cultures del nostre temps. Diu: l'Església vol oferir el missatge de Jesús a la societat sense cap coacció i ajudar a viure la fe i l'amor als fidels; però no pretén pas tutelar o reconquerir el món i la cultura.

En aquesta línia, el bisbe Joan entén que evangelitzar és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit. És una experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans, a aquella *opció preferent pels pobres i per la justícia que fou el distintiu del Messies Jesús*. I la principal missió de l'Església consisteix en *l'anunci i la transmissió de l'Evangeli que, en última instància, s'identifica amb Jesucrist*.

- Un cristià cal que sigui una persona madura, sincera, justa, comprensiva, equilibrada, dialogant, digna de confiança... Però aquesta maduresa humana es va adquirint a poc a poc, amb successives experiències, i demana una cura adequada

de la pròpia interioritat a la vegada que es procura mantenir una bona relació amb els altres, amb l'entorn i amb Déu *en el qual vivim, ens movem i som*.

- En la trobada permanent amb Jesucrist mort i ressuscitat i present en la seva Església, rau el centre i el fonament de la comunió eclesial. «Edificats per Déu com a temple de l'Esperit perquè formeu una santa comunitat sacerdotal que ofereixi víctimes espirituals agradables a Déu per Jesucrist.»

Tots els batejats participem de l'únic sacerdoci de Jesús i hem rebut la mateixa crida a un seguiment radical. Ens crida a viure seguint les petjades de Jesús i ens obre a diferents possibilitats per realitzar-ho. Com a condició per a mantenir viva la flama de la fe, la primacia del Crist i, en relació amb Ell, la primacia de la vida interior i de la santedat ens cal la pregària, en les seves múltiples formes. «Charitas Christi urget nos»: és l'amor de Crist el que omple els nostres cors i ens impulsa a evangelitzar.

Criteri històric

La revelació, comunicació i convivència de Déu es realitza en un poble real i històric; de la mateixa manera, l'acció pastoral també cal realitzar-la en la història i en la quotidianitat de la vida. És un fet que es desenvolupa en un temps concret, actual, però que alhora també té un desenvolupament en diferents fases, és dinàmic i històric.

L'acció pastoral no pot oblidar aquest criteri, fer-ho suposaria caure en el perill del dualisme o de la confusió. El dualisme suposa realitzar la tasca pastoral al marge del que és la quotidianitat i la història. Això suposa situar la persona en una esquizofrènia, de manera que la vida quotidiana no es relaciona amb la vida religiosa. Pel fet de perdre la perspectiva de la realitat, es cau en l'error de viure una espiritualitat deslligada del dia a dia, de la quotidianitat de la vida. Viure en dos dimensions és com viure en una casa de dos pisos, i s'acaba abandonant la vida religiosa. Només una estreta relació entre la quotidianitat i allò transcendent evita que caiguem en aquest tipus d'incoherència.

L'altre perill de l'acció pastoral és el de la confusió que comporta realitzar la pastoral sense una perspectiva transcendent. Descentrar l'acció pastoral de la transcendència fa que aquesta quedi reduïda a una simple acció immanent. Una acció deslligada de tota transcendència acaba perdent la seva identitat, no es podria considerar plenament cristiana. En tots dos casos quedaria fora d'aquesta acció el criteri teocèntric i el criteri de la mediació de Crist, ja que no hi hauria el lligam entre humanitat i transcendència.

És important, doncs, que des de l'acció pastoral la diòcesi asseguri un diàleg profund entre la història de la Salvació i la història de la Humanitat. Dit d'una altra manera, és important adequar la pastoral al moment històric concret, cosa que només es realitza des de la quotidianitat, des del dia a dia.

Verifiquem, com en els altres apartats, que en el contingut de les cartes pastorals es fa referència a aquesta acció pastoral adequada al moment històric i social present. I que aquest diàleg fe i vida, permet aplicar en la vida quotidiana la vida de la fe i, a la inversa, fer créixer la vida de la fe amb les interpel·lacions de la vida de cada dia.

45

- En el diàleg amb la societat actual. El bisbe Joan considera que l'acció pastoral escaient és aquella que persevera en actituds pacients, serenes i de diàleg amb la societat. La comunió de l'Església no és quelcom abstracte, és una realitat concreta que es viu i es percep en el si de cada comunitat; però sobretot en la trobada amb el Ressuscitat, que es visualitza com un teixit de relacions i d'experiències compartides de fe.
- Una resposta cristiana compromesa en una societat canviant i imprevisible. La vida a l'estil de Jesús demana practicar l'esperança cristiana. És important tenir en compte, com l'element essencial que la caracteritza, l'actitud de restar oberts a l'invisible de Déu. Diu monsenyor Piris que *fa falta una esperança que motivi uns compromisos duradors, sobretot en una societat canviat i imprevisible com la nostra; només tenint clarament com a model el magníficat de Maria* podem seguir amb constància i entusiasme en el camí de la fe.

- Afrontar les realitats amb coratge i comprometre's. En el projecte pastoral de la diòcesi hi ha una clara aposta per la justícia i en defensa dels més febles; aquesta és l'aposta de Déu i, també avui, la nostra aposta.

Per aquesta raó, diu monsenyor Piris, és important afrontar les realitats del dia a dia amb el coratge renovat, comprometre's personalment a *anar a predicar l'Evangeli*. Portar la Bona Nova a tots els ambients de la humanitat. Transformar-los des de dins i renovar la mateixa humanitat.

- En l'anunci centrat en Jesús, el Ressuscitat, la comunitat es proposa d'activar la iniciació en una època d'indiferència. La història de l'Església de Lleida està farcida de persones, grups i institucions que són testimoni evident del que Jesús volia que fossin: «sal i llum de la terra».
- El primer pas seria escoltar els signes dels temps, integrant la diversitat cultural i de persones. En les assemblees diocesanes s'ha reflexionat i discutit fraternalment amb el desig d'interpretar les veus de l'Esperit. Paraules que posen en relleu aquesta atenta escolta dels signes dels temps, amb què també monsenyor Piris convida a fer arribar el missatge del Crist a tot el país, integrat per persones i grups molt diversos que tenen actituds i nivells ben diferents de fe i de cultura. Això sí, com a referent tenim l'empenta del Concili II del Vaticà, que ens estimula a anunciar el Crist a aquells qui el desconeixen; un procés que s'inicia amb el testimoniatge i conclou amb l'adhesió, de tot cor, al Crist. És d'aquesta manera com s'arriba a formar part de la comunitat i a participar dels sagraments de manera plena.
- Un altre pas seria el de vetllar per potenciar la presència de l'Església en la societat actual. Només aquesta presència constitueix el testimoniatge públic que acredita l'anunci evangèlic. Per dur a terme aquesta tasca no es parteix de zero sinó que l'Església lleidatana posseeix una llarga tradició de presència de cristians en el món.
- Atansar-se a les diferents realitats culturals, apropar l'ensenyament social de l'Església. Des de diferents àmbits institu-

cionals eclesials s'ha impulsat l'apropament a la cultura actual. L'ensenyament social de l'Església constitueix, també, un gran patrimoni que ens dona llum per veure-hi clar i ens dona força per actuar. Unes pistes per aplicar en l'acció pastoral diocesana.

- Noves esperances que depenen dels esforços per refer l'experiència de l'amor de Déu. El papa sant Joan XXIII va promoure una nova perspectiva que va alimentar noves esperances: les formes concretes depenen de la situació històrica i, per tant, poden patir canvis. Els esforços que es fan per refer l'experiència de molta gent allunyada són determinants; es tracta d'una experiència estretament lligada a l'amor als germans, a l'opció preferent pels pobres i per la justícia.

El terme *aggiornamento* o posada al dia, que va tenir ressò en l'època conciliar, implicava treballar per aquesta actualització pastoral, responsable i creativa, davant una situació de canvis molt profunds. *També avui, és important encarnar una actitud d'esperit semblant, en coherència amb la fe que professem en la Paraula de Vida.* La «fe que actua per l'amor» es converteix en *nou criteri de pensament i d'acció que canvia la manera de viure de la dona i l'home d'avui.*

Principi de la catolicitat

En l'acció pastoral esdevé important vetllar per una consciència d'universalitat que promogui la crida a la salvació per a tothom. L'experiència de la Pasqua esdevé universal, vàlida per a totes les situacions humanes, de tots els temps i de qualsevol lloc.

Aquests criteris pasquals convoquen la comunitat cristiana a viure des d'una consciència d'universalitat, una consciència que evita que la comunitat esdevingui una secta tancada i maniquea. La comunitat s'allunyarà del perill del fonamentalisme en la mesura que visqui un ecumenisme generalitzat. Aquest és el principi de la catolicitat o universalitat, que exigeix un diàleg participatiu a l'interior de la comunitat. Un diàleg fruit de relacions de maduresa humana, de la comprensió i de la sana autocrítica.

Aquest dinamisme intern de la comunitat troba la seva plenitud catòlica en la comunió amb altres comunitats de la diòcesi, amb el bisbe i amb les altres diòcesis de l'Església universal.

El principi de la catolicitat s'exercita en adequar l'acció pastoral al pluralisme sociocultural per tal que hi resultin compreses totes les situacions culturals i, d'aquesta manera, es fomenti una consciència universal.

El mateix Concili II del Vaticà proposa la col·legialitat i la coresponsabilitat com a criteris que ajuden a construir una comunitat des de la pluralitat, fonamentada en la Pentecosta i oberta a tothom. Compartir la responsabilitat demana un diàleg intern i unes relacions de gran maduresa humana.

Comprovem com apareix aquest principi en les cartes pastorals del bisbe Joan Piris. De quina manera es fa referència a aquesta consciència universal que promou la crida a la salvació de tothom i a una responsabilitat exercida des de la pluralitat.

- La participació és una exigència de la comunió. Viure des d'una experiència de comunió és un do de l'Esperit; però alhora és un do que ens exigeix que participem en l'Església. Una Església que coopera és una comunitat on tots som Església i tots fem l'Església. És important partir de la realitat social, del que som i on som, així com analitzar amb cura i descobrir quins són els recursos i les febleses; l'actuació pastoral cal que tingui en compte quina és la situació real de l'Església. És important que l'anàlisi estigui feta amb una mirada de fe, d'esperança i d'amor.

És mitjançant aquest primer diagnòstic, ens diu monsenyor Piris, que podrem reconèixer on som i quin és el camí que ens cal fer per atansar-nos al projecte de comunitat més oberta als altres i amb més plenitud.

- Una responsabilitat compartida en la col·legialitat dels seus membres i en la unitat.

El bisbe Joan ens recorda que la plenitud de la nostra Església local es fonamenta en el fet que ha estat congregada per l'Esperit. D'aquesta característica hi participen tots els nivells:

arxiprestats, unitats pastorals i parròquies. És la comunitat on s'anuncia l'Evangeli, on se celebra l'eucaristia i on es respon amb la fe. El bisbe amb el seu presbiteri assegura la continuïtat apostòlica, la veritat de la doctrina i l'expressió de la unitat; elements que donen identitat d'Església en un lloc particular.

- Percepció de la catolicitat per la presència de l'Esperit. La comunió es construeix des de la proximitat de les comunitats concretes fins a la comunió amb la resta, fins a la comunió de totes en la catolicitat de l'Església universal presidida per l'Església de Roma.
- Un treball comunitari i continuat en el temps, que en l'Església lleidatana s'ha manifestat en l'Assemblea Diocesana. I ens ha permès de veure que el nostre temps està obert a un futur que hem de construir entre tots. L'opció per una vivència d'Església casa de tots i cosa de tots passa per aquest treball conjunt.
- Aquest aspecte remarca la pluralitat de la unitat pastoral, especialment, pel que fa a les prioritats engegades per la diòcesi, en el nou pla de pastoral, que requereixen l'esforç de tots i per al bé de tothom.
- I com a conseqüència d'aquesta responsabilitat compartida, molts membres de l'Església de Lleida han coincidit en *la necessitat de construir plegats una Església més sinodal; una Església on els laics siguin cada cop més subjectes responsables i plenament actius de la missió evangelitzadora i no només els destinataris de l'evangelització.*
- Fer créixer la llavor de l'Evangeli amb la iniciativa, reflexió i participació de tothom. El bisbe Joan considera que totes les iniciatives són d'agrair, tant personals com dels grups i de les institucions eclesials, totes són branques d'un mateix arbre, l'Església de Lleida. Per això, monsenyor Piris demana que en continuem aplegant, amb la intenció de pregar, reflexionar i discernir, per intentar promoure la participació de tots els batejats, de tots els qui vulguin aportar-hi la seva contribució responsable i segons els seus carismes o vocacions.

La comunitat de Jesús de tots els temps es planteja renovar-se, en cada època, per donar continuïtat a la missió rebuda de Crist

i poder donar resposta a les necessitats dels seus temps i complir amb la missió encomanada de dur la Bona Nova. Avui, ens diu també el bisbe Joan, toca aprofundir en l'objectiu de donar continuïtat a la missió rebuda del Crist. Per *poder anunciar Jesús en els nostres ambients* i fer-lo creïble amb el testimoniatge de la nostra vida, cal que l'Església sigui *casa d'oració per a tots els pobles*.

- Prendre consciència d'una presència d'Església en la societat.

El bisbe Joan també considera una prioritat, per a *cadascun de nosaltres*, prendre consciència de com ens fem presents en la vida pública; de com cadascun de nosaltres som testimonis del Crist, perquè *els cristians laics són Església en el món*.

Per això, creure vol dir incorporar-se a una tradició viva que sorgeix del Crist i dels Apòstols i que arriba fins a nosaltres en la vida de comunió que és l'Església. Monsenyor Joan Piris suggereix que hem de viure *una espiritualitat atenta als signes dels temps i encarnada en els esdeveniments de cada dia*.

- Actualització necessària seguint els textos conciliars.

Avui, vivim una Església molt diferent gràcies a l'actualització provocada per les aportacions de l'assemblea del Concili II del Vaticà; sense els textos conciliars la comunitat de seguidors de Jesús seria molt diferent. *Lumen Genitum*, constitució que aborda el propi ser i estructura de l'Església, s'adreça al Poble de Déu com a comunitat amb missions i responsabilitats.

Tanmateix, demana que *es reconegui i s'accepti la pluralitat interna de l'Església, les diferents tendències, concepcions i models d'evangelització i aprendre els uns dels altres, sense tancaments ni posicions de superioritat defensives*.

I, en conseqüència, defensa la revitalització, la vertebració de totes les comunitats cristianes, que, això sí, tenen com a centre la persona de Jesucrist, i *així siguin comunitats evangelitzadores i evangelitzades, en definitiva, siguin comunitats acollidores, fidels a la missió d'ajudar gent molt diversa a refer l'experiència de Déu, humils, fraternes i obertes a les altres comunitats*.

- Com s'articula aquesta diversitat en la nostra Església local? Una diversitat o pluralitat viscuda en comunió, que pel principi de la catolicitat requereix que esdevingui universal.

La comunió es manifesta en el fet de voler donar resposta des de la fe a les diferents situacions, particulars i diferenciades, que són reconegudes com a riquesa. Així, doncs, la comunitat és el lloc per excel·lència del testimoni de la presència de Jesús entre nosaltres i, per això, monsenyor Piris diu que *la formació de la comunitat cal que sigui una prioritat comunitària*. La comunió constitueix l'Església, té una dimensió profunda, arrelada en el misteri de Déu, és comunió amb Déu.

Però té igualment una dimensió visible:

- és comunió de les persones entre elles i
- s'ha d'expressar en formes d'intercanvi i participació en els diferents àmbits eclesials, sempre tenint en compte, ens diu el bisbe Joan, *que la comunió eclesial és, sobretot, comunió de cors. El mateix Déu que ens ha concedit el do de la vida ens crida a viure-la seguint les petjades de Jesús i ens obre a diferents possibilitats de realitzar-nos.*

51

Principi de la institució

L'Església que neix de la Pasqua i de la Pentecosta és possibilitat de trobada amb el Crist, en l'Evangeli i en els sagraments. Una possibilitat que s'ofereix per mitjà de l'acció pastoral. Per això, la pastoral cal que vetlli perquè es produeixi aquesta trobada en el si de la institució sacramental i de les seves estructures.

Cada generació no inventa Jesucrist, ni els sagraments, ni l'Evangeli. Cada generació pot trobar-se amb el Crist, amb l'Evangeli i amb els sagraments, gràcies a la institució eclesial. No es tractaria, doncs, només d'una estructura orgànica o administrativa, sinó que és lloc de trobada amb el Crist.

En la institució eclesial es distingeixen uns elements bàsics fonamentals, diferents d'altres que són merament expressions d'un context cultural, d'una època o d'una àrea geogràfica. Aquests últims no són essencials. Així doncs, en una eclesiologia que opera

en el marc de l'acció pasqual, cal distingir clarament els diferents nivells institucionals; discernir quins són els paràmetres de la gràcia de Déu que estan per sobre de tota normativa institucional. De fet, aquesta dimensió institucional necessita una eclesiologia de comunió que opera a diferents nivells.

El fet és que la institució origina uns elements burocràtics i no democràtics que produeixen un rebuig de la institució. Aquesta situació la podem comprendre si prestem atenció a les causes que la produeixen:

- Postures que es poden trobar en qualsevol dels nivells eclesials i que són una de les causes del rebuig. Uns per puristes, que per una excessiva idealització sempre quedaran decebutos per qualsevol realitat; i uns altres per integristes, que amb unes postures absolutistes generen tancaments.
- Una manca d'estructures de diàleg, que impossibilita la comunicació institucional amb autenticitat i maduresa. És necessària una sana autocrítica comunitària; però no al marge de la institució, perquè és important que el discerniment comunitari doni fruit i ajudi a evolucionar d'una manera equilibrada.
- Una manca de maduresa tant de les persones que presten servei com dels receptors de la pastoral, fidels o simpatitzants o allunyats. Aquesta manca interfereix i es projecta en les situacions pastorals.

Tot plegat origina que moviments i grups institucionalitzats vagin pel seu compte, que es converteixin en grups sectaris. Aquests fets ens fan adonar que la institució eclesial és necessària; però és important que estigui sotmesa a una doble crítica:

- La crítica teològica, que assegura la fidelitat a la missió encomanada per Jesucrist.
- La crítica antropològica, que assegura que la institució, que és un mitjà i no una finalitat, estigui al servei de la vida de les persones.

Això vol dir que hi ha dos coordenades: l'evangèlica i la humanística, que cal vetllar i procurar que vagin plegades, en el procés

de desenvolupament de la institució eclesial. Ens cal constatar si en el contingut de les cartes pastorals trobem aquestes coordenades.

El bisbe Joan ens diu que la recuperació eclesial de la diòcesi de Lleida passa per coordinar els diferents sectors fomentant la maduresa personal i cristiana.

I es concreta en un teixit de relacions interpersonals, en l'experiència compartida de la fe i en la trobada amb el Ressuscitat.

- Atendre la diversitat de persones i sensibilitats. És, doncs, des de la pastoral ordinària que es proposa de fer moltes coses variades; però seria bo distingir en l'oferta diferents àmbits d'actuació. Monsenyor Piris considera convenient i necessària *una certa organització, però sense oblidar mai la confiança en l'acció de l'Esperit que, en els signes dels temps, ens convida —sempre amb la deguda prudència i respecte— a cercar respostes noves.*
- Els nuclis de trobada de la realitat amorosa. El nivell ordinari de la comunitat cristiana és la parròquia o unitat pastoral. Petits nuclis de trobada amb l'experiència d'amor de Déu, espais d'obertura a la realitat amorosa, que obre a la solidaritat i a la fraternitat. Aquests espais de comunió eclesial, el bisbe Joan considera que *estarien cridats a obrir les comunitats de tot tipus existents al territori a la realitat d'una única Església diocesana.*
- Aprofundir en la crida guiats per uns criteris evangèlics. Per aprofundir en la crida que Déu fa a caminar vers una *Nova Humanitat*, en la diòcesi de Lleida caldrà elaborar els criteris evangèlics eclesials; monsenyor Piris encomana *que cerquem entre tots la manera de traduir els criteris en directrius operatives, línies d'acció, discernint la prioritat pastoral del moment present.*
- Coordinar i planificar les accions. El bisbe Joan considera que l'Església diocesana podria actuar en diferents àmbits, des de la pastoral en xarxa, racionalitzant i coordinant forces i planificant accions conjuntes. Una institució eclesial que actua en diferents nivells, en comunió, de manera que estén el pla de pastoral en els diversos objectius que concreten cadascun dels

serveis o institucions. Cada institució diocesana o servei a la comunitat eclesial hauria d'elaborar uns objectius concrets.

- Possibilitat de renovació de les estructures pastorals. Una pastoral orgànica que uneixi les forces posant en marxa serveis entre les parròquies. Una altra possibilitat és la cooperació i participació dels no preveres en l'àmbit parroquial amb un reconeixement explícit.
- Aprofundir en la missió rebuda de Crist. Impulsar l'evangelització en aquest canvi d'època.
- Impulsar la presència d'Església a través de l'acció caritativa i social. Acció organitzada des de les parròquies inserides en els barris i pobles, a través de l'Escola Cristiana, per mitjà de tants cristians que es manifesten sense complexos; amb la Xarxa d'Entitats Cristianes d'Acció Caritativa i Social i a través de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida. I en el diàleg fe i cultura, els Moviments Apostòlics dels Laics, les delegacions diocesanes i, especialment, la delegació de Mitjans de Comunicació.

54

La institució eclesial és molt més que una estructura orgànica: és un referent que ofereix criteris per a l'aproximació a les realitats socials actuals. L'ensenyament social de l'Església és un referent per veure-hi clar en l'aproximació a les diferents realitats socials.

D'altra banda, *Lumen Gentium* i *Gaudium et spes* són documents que ens ajuden a comprendre la dimensió de la institució com una comunitat que és Poble. El bisbe Joan fa referència a la fidelitat a la doctrina i a l'exigència d'adaptar-la als nostres temps; perquè una cosa són les veritats que la doctrina conté i una altra cosa ben diferent és la manera com s'enuncien aquestes veritats.

Les esglésies de la Tarraconense han fet una opció explícita per una comunitat cristiana capaç d'establir relació i diàleg amb la gent que desconeix el Crist. El bisbe Joan considera que el sínode sobre la nova evangelització per a la transmissió de la fe cristiana *hauria de ser una bona ocasió per introduir tot el cos eclesial en un temps d'especial reflexió i de descoberta de la fe.*

Altres propostes que trobem en les cartes pastorals estan relacionades amb la promoció d'una espiritualitat viva i compromesa en la diòcesi de Lleida.

- Experiències de *Lectio Divina* i de *Lectura creient de la realitat*. Poden ajudar a consolidar el compromís baptismal, que exigeix aprendre a llegir la pròpia vida personal i la història humana a la llum de la Paraula de Déu.
- La celebració eucarística és fonamental per a la vida comunitària de l'Església, un acte comunitari i eclesial en què la comunitat reunida celebra i es reuneix com a Poble de Déu; per sentir-nos cordialment units i celebrar. Una assemblea que sigui expressió de vida i de fraternitat.

El bisbe Joan considera que les Unitats d'Acció Pastoral que s'han anat constituint volen tenir en compte la diversitat de situacions i que estan cridades a facilitar un augment d'integració comunitària com a Església. Afavoreixen la participació i la comunicació personal de la fe i ajuden a donar-nos suport els uns als altres de manera complementària. L'espiritualitat de comunió és un estil de vida, una manera de veure, de ser i d'estar en la vivència comunitària que resulti un catalitzador de tota la vida cristiana.

55

Principi apostòlic

Venim d'un model de comunitat apostòlica en què s'ha transmès la Bona Nova de Jesús d'una generació a una altra. En teologia pastoral s'anomena Tradició el fet d'entregar d'una generació a una altra la Bona Nova de la Pasqua. El concepte de Tradició ve del llatí *tradere* i significa l'acció d'entregar quelcom. No té un significat passiu merament conservador, sinó que aquesta acció pastoral continuada és un fet de vida, un fet actiu i fidel; actiu perquè fa entrega d'una fe i fidel perquè assegura la fidelitat amb els Apòstols.

El principi apostòlic ajuda a assegurar la comunió apostòlica i també a realitzar un discerniment de la creativitat pastoral per tal de garantir-ne la qualitat. També ens ajuda a no perdre de vista

l'horitzó i la memòria històrica enmig de les dificultats i els reptes que ens planteja la immediatesa de la vida.

En un context plural, la via operativa de la comunicació de la fe és la via del diàleg, amb uns punts de referència que garanteixin la comunió i el discerniment. No es tracta d'un diàleg superficial ni diplomàtic, sinó d'un diàleg que va al centre de la persona i de la vida; que és garantia de qualitat i garantia per no perdre l'horitzó humà i la memòria històrica.

Ens disposem a verificar si en el contingut de les cartes pastorals trobem aquest principi apostòlic. Si es fa referència a la fidelitat i a la qualitat en la transmissió de la Bona Nova; a una transmissió activa i fidel, amb creativitat i perspectiva històrica.

- La comunicació de la fe per la via del diàleg. Pel que fa a aquesta acció apostòlica en l'Església, el bisbe Joan fa referència a aquest aspecte en les iniciatives que tenim de les institucions i persones que viuen amb entusiasme i assumeixen responsabilitats i feines amb generositat. La inquietud pastoral es manifesta en els grups de revisió de vida i en la presència i acció pública dels catòlics presents en diferents ambients.
- Cridats a construir activament l'Església. La fe ens compromet en una mateixa tasca: a viure en comunió amb Déu i els germans i crear comunió. Per tant, es tracta des del bisbat de practicar la *pedagogia de la participació* creant els mitjans necessaris i demostrant-ne la utilitat: els diferents consells, les possibles comissions de feina i l'assemblea —parroquial, d'arxiprestats o diocesana.
- Assegurar la continuïtat apostòlica. L'eucaristia celebrada, i la presidència del bisbe amb el seu presbiteri, és el que assegura la continuïtat apostòlica, la veritat de la doctrina i l'expressió de la unitat, tot plegat són elements que li donen identitat d'Església en un lloc. Una expressió del principi apostòlic, que queda garantida com a espai de comunió que facilita no només l'experiència fraterna, sinó que possibilita la trobada i la col·laboració entre les diferents realitats existents. Actuarà afavorint una possible especialització; atenent una distribució

de les tasques i vetllant especialment per la formació permanent dels seus membres, tant clergues com laics.

- Acollir la Paraula, que ens ha estat anunciada, produeix una comunió que fa interessar-se per la vida i el bé dels altres. L'Església neix al carrer, en la trobada amb les persones. Per això, ens cal valorar més els ambients com la família, el barri, el treball, l'escola... Una experiència de comunió eclesial molt ben representada en les assemblees diocesanes que han aplegat el camí recorregut de feina personal i en grup per tal d'engegar el projecte pastoral. Un treball de conjunt al qual es pot aplicar les paraules del Concili Provincial Tarraconense: *Ha estat una joiosa experiència de comunió eclesial, arrelada en la mateixa comunió trinitària.*
- Una comunitat que es construeix assumint, també, tota la realitat de l'Església sense exclusions ni imposicions, reconeixent i acceptant la *pluralitat interna* i les diferents concepcions i models d'evangelització. Un objectiu comú per a tothom —sense sentir-se superiors els uns als altres— *és caminar vers la renovació de la vida cristiana, tot mantenint les certeses que ens ha transmès la Tradició de la fe.*
- Esdevenir comunitat acollidora. Cada cristià i cristiana de cada comunitat, des del que és, ha d'aprendre a mirar atentament la realitat social reflexionant i analitzant els propis ambients, a partir dels principis i criteris de la Doctrina Social de l'Església. D'aquesta manera poden esdevenir comunitats més acollidores que *escolten, aprenen, es comuniquen amb l'entorn, ensenyen i preguen amb intenció social.*
- Ara bé, aquestes iniciatives pastorals necessiten una qualitat espiritual que els doni el veritable valor evangèlic. El bisbe Joan fa una crida a la coherència per anar disminuint la distància que pot haver-hi freqüentment entre el dir i el fer: «Poseu en pràctica la Paraula i no us limiteu a escoltar-la.» Remarca que cal intentar, doncs, de viure *una espiritualitat atenta als signes dels temps i encarnada en els esdeveniments de cada dia.*

El Concili II del Vaticà ja va donar un impuls a les transformacions socials i polítiques, culturals i religioses del segle xx. Encara

avui té unes virtuts que ens poden engrescar, sobretot davant els reptes del nou mil·lenni i de tot allò que acompanya aquest *canvi d'època*, tantes situacions qualitativament diferents i que demanen una resposta de qualitat.

I també cal fer esment que en les constitucions, decrets i declaracions del concili es valora positivament el fenomen de la secularització, es considera una peça clau l'autonomia de les realitats temporals i els avenços de la civilització moderna; es parla de l'Església com una comunitat, posant per davant els elements comuns a tots els batejats i, després, els diferents ministeris entesos com un servei, cosa que suposa un canvi important en les relacions entre els seus membres.

Les esglésies de la Tarraconense fan una opció explícita... *per unes estructures que siguin una mediació cada cop més oberta entre Déu Pare i els homes i dones que Déu estima*. La convicció de fons, viscuda com un important signe dels temps, és que no hi pot haver veritable evangelització sense el testimoniatge que té com a condició la unitat dels cristians, com a ànima l'amor de Jesucrist i com a cos l'atenció i la donació solidària als necessitats, als pobres i als marginats.

Ens diu el bisbe Joan que és l'amor de Crist el que omple els nostres cors i ens impulsa a evangelitzar. També avui ens cal *un compromís més convençut en favor d'una nova evangelització per redescobrir l'alegria de creure i tornar a trobar l'entusiasme de comunicar la fe*.

Principi de la unitat de la missió, en el context plural

És competència de la teologia pastoral ajudar a mantenir la unitat de la missió. En l'Església ens trobem amb una pluralitat de ministeris i carismes; són els que l'Esperit Sant ens ha ofert per tal d'atendre els diferents serveis i el bé comú. La unitat de la missió es realitza en la comunió operativa i real.

Quin seria el principi de la unitat en la missió, dins d'aquest context plural? La unitat profunda de l'Església es dona en cadascun dels seus nivells: profètic, litúrgic i educatiu. La pluralitat

prové de les seves funcions: jeràrquica, funcional, espiritual i carismàtica.

Això vol dir que ens ajuda en el discerniment teològic fonamental de la comunió, i al mateix temps també ens ofereix uns elements racionals i evangèlics que possibiliten la convivència en el pluralisme. D'aquesta manera la diversitat es converteix en un impuls vital i la unitat esdevé un pacte de cooperació realista.

Avui necessitem establir pactes de maduresa humana, que siguin un dels elements catalitzadors de la renovació pastoral en l'interior de l'Església. Hom percep aquesta necessitat de cooperació com una urgència per a l'Església actual. És difícil que en un organisme tan gran com és l'Església universal es pugui generar una unanimitat en tots i cadascun dels aspectes de la vida i en cadascuna de les situacions. Aquesta pluralitat és normal, però és possible crear les condicions objectives que aglutinin la majoria en un projecte pastoral. Un pla de pastoral que respecti profundament la diversitat, temperamental, ideològica, sociopolítica, etc. És important que sorgeixin grups de persones de bona voluntat, conciliadores i amb una àmplia perspectiva.

59

Aquest projecte només serà possible per la via del diàleg, un diàleg que no pot ser superficial o diplomàtic. Sinó que l'única via operativa que té és la de l'autenticitat i de la consciència, antropològica i teològica; de la necessària unitat en la missió, però en un context plural.

Monsenyor Piris considera que caldrà crear les condicions objectives per aglutinar la majoria dels creients en un projecte pastoral, que permeti fer ressorgir la bona voluntat de la gent, la reconciliació i el diàleg. *Assumir aquesta pluralitat vol dir cooperar des de les diferents funcions, les diferents funcionalitats i les diferents espiritualitats i carismes.*

Per aquesta raó diu el bisbe Joan que en l'Església s'hi troben molts carismes que *hem d'agrair perquè són un do i concreció d'una única gràcia: l'Esperit, que no separa ningú dels altres ni situa ningú per damunt dels altres.* L'acció de l'Esperit duu a la col·laboració, a la responsabilitat, al diàleg, a la correcció mútua.

El bisbe Joan considera que tots —laics, preveres, diaques, membres de la vida consagrada—, *tots haurien d'anar trobant el seu lloc en la comunitat eclesial i no ocupar el d'un altre.*

Es tracta, doncs, de tenir un projecte comú, una realitat concreta que es desitja i es vol entre tots, que encara no existeix de moment però que és factible construir-la en un futur proper. *Què volem fer, per què, com, qui, quan.*

- Un primer pas seria el de definir objectius, motius, mitjans, responsables i calendaris.
- I en un segon pas, com a condició de creixement i com a ajuda al seguiment, caldria verificar els resultats mitjançant una avaluació.
- Projecte comú que té el fonament en la cooperació. Una cooperació que es fonamenta en la comunió de tots, en els diferents nivells eclesials. Una Església local que té una estructura orgànica, formada per les parròquies o unitats parroquials i els arxiprestats. L'arxiprestat, en la diòcesi de Lleida, cal que funcioni com a plataforma missionera i que permeti racionalitzar la pastoral —coordinant les forces i planificant les accions. És important que fem l'esforç de pensar els itineraris formatius i, també, de diàleg amb el món que ens envolta.
- Una millor presència d'Església en el món. Aquest aspecte queda definit com una crida i alhora com una necessitat de promoure la participació segons els carismes i les vocacions. La proposta és elaborar uns objectius pastorals i fer un acompanyament espiritual i pastoral d'aquelles persones compromeses socialment i en política.

El papa Joan XXIII ens va presentar una nova forma d'entendre el món, amb un programa en què demanava estar atents als *signes dels temps*. Així mateix, dels documents del Concili II del Vaticà es desprèn una Església que deixa de tenir una finalitat en si mateixa, per descobrir-la i presentar com a *sagrament universal de salvació*, solidària amb els goigs, les esperances i les angoixes dels humans, especialment dels pobres i dels que pateixen.

Tenint en compte els documents del concili, les cartes pastorals de monsenyor Piris ens deixen clar que es tracta d'un camí, d'una entesa i d'un procés. Un procés en el qual caldrà integrar interioritat i relacions humanes. Mantenir una bona comunicació amb un mateix i amb els altres, conjuntament amb la comunicació amb Déu a través de la pregària. Un itinerari que demana una formació que ajudi a adquirir aquest equilibri entre la vida interior i les realitats que ens envolten.

És cert, constata monsenyor Piris, que Déu ha disposat una gran varietat de serveis en l'Església, però *en allò que toca a l'edificació del Cos de Crist, hi ha una vertadera igualtat entre tots quant a la dignitat i l'actuació comunes a tots els fidels*, i és precisament aquesta igualtat radical la que ens ha d'ajudar a viure les diferències com un enriquiment mutu dins la comunió eclesial.

El compromís missioner dels creients treu força i vigor del descobriment quotidià de l'amor de Crist, que mai no pot faltar; és el que omple els nostres cors i ens impulsa a evangelitzar. També avui ens cal *un compromís convençut a favor d'una nova evangelització per tornar a descobrir l'alegria de creure i tornar a trobar l'entusiasme de comunicar la fe*.

61

Principi de la reforma

Com que l'Església és una institució històrica i els seus membres persones limitades, pecadors, és important que tant la mateixa institució com els cristians aprenguem a prendre consciència de les limitacions.

La teologia pastoral ajuda a prendre consciència d'aquestes limitacions, a descobrir les actituds que s'amaguen darrere de les actuacions més comunes, i després, ja en un segon moment, a descobrir camins per a la superació. Una autoconsciència que genera una actitud de constant renovació i de reforma continuada, que no sols fa referència a la cúria, sinó que també inclou el Poble de Déu.

Els signes dels temps són uns dels indicadors dels canvis i demanen a la comunitat creient un esforç d'adaptació a la realitat.

És important prestar-los atenció perquè les teories en teologia poden ser molt correctes, però només el diàleg entre fe i vida ens pot ajudar a discernir: els fets discerneixen la doctrina i la doctrina ajuda a discernir els fets. Tots plegats, doctrina i fets, han d'anar en concordança.

Del principi de reforma sorgeixen dos criteris: l'esperit de transformació i de realisme. Mai no ha faltat en l'Església gent positiva, decidida a transformar tot allò negatiu en positiu: grans sants reformadors, nous corrents d'espiritualitat, orientats a la reforma, a la conversió i al creixement.

Però ens cal veure també que tot procés de renovació comporta una necessitat de reforma i de perseverar davant de les dificultats. Ja el Concili Ecumènic II del Vaticà (1962-1965) va promoure una gran renovació interna i externa de l'Església; però també aparegueren resistències i dificultats, inevitables com en qualsevol procés. En el Concili Provincial Tarraconense (1995) es va resoldre de concretar els documents del Concili II del Vaticà tot adaptant-los a la realitat concreta, social i cultural, la que ens ha tocat de viure en aquests temps.

62

És aquesta realitat concreta, del dia a dia, la que ens permet d'anar copsant quins són els reptes als quals, com a Església, hem de donar resposta, quins són els signes dels temps que ens van descobrint el camí a transitar. Passem a verificar si en el contingut de les cartes pastorals és present aquest principi de reforma, amb els seus criteris de perseverança i realisme.

- Una tasca que cal afrontar amb esperança, mirant de resoldre les dificultats i afrontant les limitacions. El bisbe Joan considera que *tant de bo l'Esperit Sant ens ompli d'esperança*, per resoldre els problemes i per afrontar les nostres debilitats i limitacions:
 - Primer, considera prioritari *intentar promoure allò definitiu injectant esperança* al nostre voltant i donant motivacions vàlides. Avui hi ha una espiritualitat dominant, per a molts massa individualista, de petit grup o privada. Malgrat tot, encara hi ha un punt de llum que monsenyor Piris valora com a molt positiu, és el fet que *ha augmentat l'acceptació de l'Evangeli i de la Bíblia, com a criteri de referència comú i fonamental*.

- En segon lloc, valora l'experiència del diàleg com a base d'experiència comunitària. Els punts forts són una espiritualitat encarnada en el nostre temps i en la nostra realitat quotidiana. Una experiència dialogant molt necessària per construir una comunitat viva i fraterna.

El bisbe Joan valora molt la creativitat, que en la pastoral té un camp d'aplicació ben ampli: crear és atrevir-se a trencar amb ritmes i rutines, vèncer els límits mentals i de conducta, superar precedents, costums i situacions; descobrir-ne noves necessitats, interpretacions, solucions a problemes i capacitats; crear és imaginar, inventar mètodes, recursos i mitjans, fórmules i vies de sortida, estratègies i alternatives. Produeix fets, decisions, síntesis noves, rols, actuacions, processos formatius...

Fruit d'aquest esperit creatiu, la comunitat lleidatana ha concretat uns punts i uns criteris; a partir dels reptes i les dificultats que s'han detectat s'han implementat unes propostes d'actuació, que ha sintetitzat en dues prioritats, comunes per a tota la diòcesi: *tenir cura de la iniciació cristiana i assegurar una bona presència d'Església en la societat lleidatana*. Unes prioritats que suposen unes línies de reforma consensuades, uns itineraris que facilitin, a poc a poc, aquesta transformació personal i, alhora, comunitària.

63

- Reforma de l'estructura eclesial de la diòcesi per configurar una reconstrucció de l'acció pastoral. El pla de pastoral promou una acció eficaç i evangelitzadora, per donar resposta a les particularitats del territori. Involucra les persones en *una progressiva integració de carismes i ministeris* i procura mantenir el procés amb una esperança activa que es renova constantment gràcies a la Paraula i la presència sacramental del Ressuscitat.
- Renovació eclesial a través del testimoni de vida dels creients, *cridats a ser testimonis creïbles i joiosos del Ressuscitat*, capaços d'indicar la «porta de la fe» a tantes persones que busquen la veritat. L'esperit de reforma que impulsa l'acció pastoral de la diòcesi és el de posar-se al servei dels altres, amb una implicació cada cop més gran en la realitat que toca de viure. Una renovació que és signe de superació de dificultats.

Principi de la primacia de la caritat

La qualitat de l'acció pastoral depèn de la capacitat amorosa que impulsa les actuacions pastorals. El món pot arribar a conèixer Déu, que és amor, en l'experiència amorosa. És mitjançant el principi teològic de la primacia de la caritat que es fa possible que tots els altres principis teològics puguin romandre cohesionats. És l'amor qui dona esperança a la història humana, aquesta esperança es manifesta per la fe, per la confiança amorosa.

La primacia de la caritat, doncs, té les arrels teològiques en l'amor de Déu. Un amor de Déu que té una història:

- La Creació és el primer acte de l'amor de Déu.
- La revelació i la redempció són la implicació amorosa de Déu en la història de la humanitat. La història és tasca humana; però està reorientada a un nou horitzó per l'amor de Déu mitjançant la gràcia i la fe.

I avui també, *ara i aquí*, continua present l'obra de la creació i redempció, que és manifestació actual de l'amor de Déu en la vida quotidiana. Monsenyor Piris recorda en la seva carta pastoral que tots els deixebles de Jesús estem cridats a cultivar i a viure aquesta esperança en el Senyor i a anunciar, amb paraules i amb la vida, l'Evangeli de l'esperança. Estem cridats a viure l'encant i la il·lusió de *l'amor primer*. El criteri serà sempre fer les coses *Entre tots i per al bé de tothom*. I, sobretot, *per al bé dels últims*, dels oblidats, dels marginats, de les *noves pobreses*.

- En primer lloc, el bisbe Joan assenyala que és important fer possible una experiència eclesial i una organització eclesial que afavoreixi una nova iniciació cristiana, més personalitzada, i que faciliti viure l'experiència de fraternitat de manera més viva i solidària, coherent amb la visió conciliar d'Església. Per això caldria arribar a reconèixer de manera vivencial que la fe cristiana neix i creix, per obra de l'Esperit, en l'experiència de la trobada, que es viu en la comunió i que esdevé universal en la solidaritat.

Tot i que al Concili II del Vaticà l'Església s'anomena de diferents maneres i que el papa Joan XXIII la va anomenar *Mare*

i mestra, avui es parla sovint d'Església samaritana. Joan Pau II ens demanava apostar per l'amor sincer, actiu i concret amb cada ésser humà de qui parla el Senyor: monsenyor Piris ens diu que hi ha molta gent, ferida potser per tants motius, que necessita veure en una Església compassiva i misericordiosa la resposta a les seves angoixes i sofriments. De manera que només una Església samaritana pot donar esperança i fer present l'encàrrec del Senyor repetint allò que va fer Ell: veure, apropar-s'hi, compadir-se'n... i curar.

- La primera orientació pastoral és ser una Església acollidora, que practiqui l'autèntic diàleg, que sigui present i participi en els assumptes d'interès comú; però que, alhora, faci entendre per què i com l'Església no pot adequar-se a lleis que considera oposades a l'Evangeli.

Vers aquesta nova presència dels cristians en la societat s'intentarà, diu el bisbe Joan, *promoure un procés operatiu que ajudi a adherir-se de cor a Jesús*, en la nostra vida, en la nostra història concreta. Monsenyor Piris manifesta que *servir l'home és servir la comunió, la fraternitat, la trobada, l'amor entre tots i amb Déu*. I cal que aquest servei sigui viscut i practicat com a comunitat. Perquè l'evangelització brolla allà on s'estableix la trobada entre persones, amb una relació positiva i amb una comunicació interpersonal. *Quan hi ha caritat hi ha amor*, s'obre la porta a la bona notícia que ve de Déu. Per això, *cal ajudar a refer l'experiència de Déu de tanta gent allunyada, experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans i, per tant, a aquella opció preferent pels pobres i per la justícia que fou distintiva de Jesús*.

- Les iniciatives pastorals proposades necessiten una qualitat espiritual que els doni el veritable valor evangèlic. El bisbe Joan diu que les esglésies de la Tarraconense fan una *opció explícita per una comunitat cristiana capaç d'establir relació i diàleg amb la gent*, que pot oferir un acolliment cordial que és el rostre viu i concret del missatge evangèlic. I que també aposta per unes estructures que siguin una mediació cada cop més oberta entre Déu Pare i els homes i dones que Déu estima.

Tal com Déu vol: que la nostra fe es manifesti en l'esperança i es realitzi en l'amor.

- El que determinarà la credibilitat del testimoni i l'eficàcia sobrenatural de l'activitat caritativa serà la seva unió en Jesucrist. La primacia del Crist i, en relació amb Ell, la primacia de la vida interior i de la santedat, com ja Joan Pau II emfatitzava a *Novo Millenio Inneunte* (cf. 38). Així, amb una pregària esperançada, que és la que ens fa admirar i donar gràcies per totes les realitats positives que ens acompanyen, i que són petits creixements de la llavor del Regne, els cristians poden ser testimonis eficaços. La fe, diu monsenyor Piris, creix quan es viu com a experiència d'un amor que es rep i es comunica com a experiència de gràcia i goig. Ens fa fecunds, perquè eixampla el cor en l'esperança i permet donar-ne testimoni fecund.

IV

Eclesiologia subjacent en les cartes pastorals, a la llum dels criteris teològics que les inspiren

El primer capítol, «Contingut de les quatre cartes pastorals», ens ha permès d'extreure el projecte d'acció pastoral de la diòcesi de Lleida. Un projecte que s'ha analitzat profundament en el segon capítol: «Lectura teològica del projecte pastoral, a la llum de la Pasqua i la Pentecosta». S'ha comprovat si els criteris i principis teològics són presents en les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris; de quina manera el pla de pastoral de la diòcesi segueix la línia de la teologia pastoral del Concili II del Vaticà (1962-1965) i de les cent setanta resolucions del Concili Provincial Tarracòense (1995).

Finalment, en aquest darrer capítol, l'objectiu és constatar a quina ecclesiologia respon el projecte d'acció pastoral de la diòcesi de Lleida. Partim del fet que tot projecte d'acció pastoral mostra una Església en acció; una Església que té la missió de transmetre la Bona Nova i respondre a la seva essència, així, doncs, la missió evangelitzadora de l'Església cal que es concreti en la quotidianitat. És la tasca de mantenir viva i operativa la fe en una cultura i un temps concret, d'establir un diàleg entre els homes i dones d'avui amb l'evangeli.

Tot projecte de pastoral diocesana respon, doncs, a la pregunta: *com fer possible la missió evangelitzadora avui, en la societat i la cultura actual*. Per això, en una acció compromesa, és important fer real la Bona Nova per a les persones d'avui. En l'Església diocesana de Lleida s'han escollit dues prioritats: *la iniciació i reiniciació cristiana i la presència d'Església en la societat actual*. Un projecte diocesà que s'inicia en la vida cristiana mitjançant el catecumenat, però que també desenvolupa una activitat d'aprofundiment progressiu de la fe. Aquesta primera prioritat no és

només una crida a la conversió dels no creients, també és una crida a promoure i revifar la fe dels creients.

La iniciació cristiana no finalitza amb l'activitat de crida a la conversió, sinó que és un projecte que té com a objectiu assolir el compromís de la fe en el món i en la vida de cada dia, eclesial i social. L'actuació bàsica eclesial es realitza en el misteri de la Paraula que és el Crist, en el misteri de la litúrgia, que és memorial i anticipació de la Salvació, i en el misteri de la caritat, que és l'Església samaritana.

Com a Església samaritana tindrà en compte els elements de la missió, que responen a la demanda de dur l'evangelització a les dones i els homes d'avui, de la nostra cultura i del nostre món. Però també cal que escolti, aculli i respongui les necessitats i angoixes en un projecte que coordini els diferents elements i proposi la complementarietat: entre sagraments i anunci de la Bona Nova, entre compromís i pregària, entre transformació personal i social, entre fidelitat i projecte de futur. El pla de pastoral de la diòcesi de Lleida és una acció pastoral que no contraposa, sinó que harmonitza i afirma amb rotunditat que la radicalitat del missatge és aquest amor incondicional, que es posa de manifest en la vida de Jesús.

Verifiquem com la dinàmica de l'acció pastoral es realitza mitjançant: una pastoral profètica, que té en compte l'evangelització i la catequesi com a primera prioritat; una pastoral litúrgica que es concreta en la pregària i els sagraments i que ajuda a construir aquesta *necessària qualitat espiritual*, i una estructura educativa, conseqüència indiscutible del testimoniatge que mostra viure a l'estil de Jesucrist. Aquest testimoniatge queda ben palès en la segona prioritat de la diòcesi: *presència d'Església en la societat actual*.

Distingim, doncs, entre *presència de l'Església*, que és la presència de totes les institucions eclesials en la societat, de *presència d'Església*, que es produeix quan es viu seguint l'Evangelí. De fet, podem resumir la seva dinàmica en aquesta afirmació: la dinàmica de l'acció evangelitzadora s'encamina a il·luminar l'existència humana. Aprendre la manera de viure l'amor en el món, gràcies a la presència del Crist ressuscitat, *la persona troba el sentit a la vida i experimenta l'alegria de la salvació de Déu*.

Aquests, doncs, són els elements clau per a l'acció evangelitzadora de l'Església:

- L'Església atenta a la persona, segons GS 76.2.
- El Crist, revelació del Pare i donador de l'Esperit.
- Una Església sinodal i samaritana.
- Una espiritualitat encarnada.

Són les coordenades que constitueixen el mapa general de la missió i que cal que siguin presents com a elements essencials en cada acció realitzada per la diòcesi per tal que sigui veritablement una acció evangelitzadora.

L'acció pastoral de la diòcesi té en compte la doctrina conciliar, ja que sintetitza l'acció evangelitzadora en el testimoniatge, en l'anunci, en l'assemblea comunitària, en els ministeris, en la salvació —per la Paraula, la Litúrgia i la Caritat— i, en conseqüència, és presència d'Església en el món. Per tant, l'anunci de la Bona Nova no pot quedar reduït a un discurs racionalista ni moralista; exigeix una vivència esperançada, radical i concreta a favor de la vida. Jesucrist, Paraula i manifestació de la veritat i santedat de Déu, interpel·la interiorment i permet descobrir el sentit de la vida.

69

Aquest descobriment personal ens aporta realisme i alegria de viure. Jesucrist revela l'amor del Pare i ens dona l'Esperit de Déu, obre la persona a la contemplació i a la vivència comunitària, eucarística i eclesial. És la seva humanitat la que inicia al respecte a la dignitat de la persona humana i de la societat; és per tant un veritable missatge d'alliberament de tot tipus d'opressió i està especialment adreçat a tots els pobres de la terra.

L'Església necessita aquests elements per orientar-se en la seva missió. Anunciar el Crist és la missió primordial de l'Església i ho fa en comunitat reunida entorn de la Paraula, entorn del sagrament de l'amor. La caritat és la vida de Déu en nosaltres, una vida que ens permet d'aprendre a viure com el Crist.

L'acció pastoral convida repetidament la comunitat a evangelitzar altres persones, altres ambients. I d'aquesta manera dinamitza l'acció i orienta el món i la història al Regne de Déu. I com

que no hi ha fórmules determinades per realitzar-ho, ens toca, doncs, de fer-ho amb molt de respecte, en la nostra vida de cada dia, en les diferents cultures, en les diferents realitats humanes i en l'originalitat de cada persona, invitant cadascú a la trobada.

Per tal d'ajudar-nos en aquest itinerari ens fan falta aquests punts de referència, que són com la brúixola que ens indica el nord del Regne de Déu en la navegació a través de la història personal i de la humanitat.

Església atenta a la persona

El primer punt de referència és l'atenció a la persona humana, als seus neguits i a les seves esperances. La Bona Nova de l'Evangeli no és una abstracció sinó que és llum i esperança per a la persona, per a cada persona concreta, sense distincions. Ens mostra Jesús en els quatre evangelis, del principi al final, com un ésser humà original, compromès i alliberador. Es pot afirmar, amb contundència, que l'acció evangelitzadora que perd de vista la persona i la seva problemàtica real, no s'assembla a l'acció que proposa Jesús en l'Evangeli.

En aquesta línia, el bisbe Joan entén que evangelitzar és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit. És una experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans, a aquella *opció preferent pels pobres i per la justícia que fou el distintiu del Messies Jesús*. I constitueix la principal missió de l'Església: *l'anunci i la transmissió de l'Evangeli que, en última instància, s'identifica amb Jesucrist*.

La comunitat és el mitjà on es fa visible aquest amor de Déu. El fet de formar part d'una comunitat permet ser conscients que no es parteix de zero i que és important voler fer camí en continuïtat; però per donar consistència a tot el treball realitzat, monsenyor Piris considera que cal ajuntar tots els esforços i treballar en una mateixa línia; posar-ho en pràctica amb modèstia i a la llum dels documents del Pla Diocesà de Pastoral.

La qualitat de l'acció pastoral depèn de la capacitat amorosa que impulsa les actuacions personals i comunitàries. El món

d'avui pot arribar a conèixer l'amor de Déu mitjançant l'experiència amorosa. En primer lloc, el bisbe Joan assenyala que cal fer possible una experiència i una organització eclesial que afavoreixi una iniciació cristiana més personalitzada i que faciliti viure l'experiència de fraternitat de manera més viva i solidària, coherent amb la visió conciliar d'Església.

Monsenyor Joan Piris considera urgent i necessari *ajudar a refer l'experiència de Déu de tanta gent allunyada, experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans i, per tant, a aquella opció preferent pels pobres i per la justícia que fou distintiva de Jesús.*

També ens recorda que les resolucions del Concili Provincial Tarraconense ens poden ajudar en l'aplicació de la doctrina social a la nostra realitat diocesana. En la nostra comunitat de referència estem cridats a *mirar atentament la realitat social*: a reflexionar i analitzar a partir dels principis i criteris de la doctrina social de l'Església, i d'aquesta manera esdevenir comunitat que: escolta, aprèn, es comunica amb l'entorn, ensenya o, més ben dit, educa i prega amb interès social.

Centrada en el Crist, revelador del Pare i donador de l'Esperit

El segon punt de referència és el seguiment de Jesús, únic i universal. L'acció pastoral cal centrar-la en el Crist, en la vinculació total a la persona del Crist —és per l'experiència d'amor entre les persones que es prepara el terreny a obrir-se al Crist i a seguir-lo. És aquest seguiment del Crist el que ens introdueix de manera gradual en una nova dimensió, la dimensió de l'atenció amorosa a les persones i a les seves necessitats.

Per aquesta raó, ens farà falta conèixer les necessitats vitals i cercar un llenguatge adequat. Com a model tenim l'estil de dir i fer de Jesús. L'Església de cada època i en cada lloc, fa de les actituds, els gestos i les paraules de Jesús una expressió actual de vida per crear comunió: «que tots siguin u, com tu Pare, estàs en mi i jo en tu». Mantenir viu aquest lligam es converteix en signe

d'una gran confiança en Jesucrist, que és la nostra garantia i el fonament que no canvia mai: «Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món» (Mt 28,20). És una crida a afrontar les realitats amb un nou coratge i a comprometre'ns.

Un primer moment, seria apropar-se als altres tal com ho feia Jesús, fer-nos propers; millorar la nostra manera de comunicar la Bona Nova mitjançant una comunicació acurada, *deixar-nos tocar*. El bisbe Joan ens diu que si ens deixem transformar per Ell podrem percebre el seu impacte, podrem veure les coses d'una altra manera. Aquesta nova manera de veure la realitat, la nostra societat d'avui, ens permetrà ser testimonis d'una manera de fer i actuar; ser testimonis del Crist.

La resposta i el compromís que se'ns demana com a seguidors de Crist és ser «llevat, sal, llum... en el món». Compromís que cal dur a la vida quotidiana aprofundint en el seguiment, en la missió i acollint la realitat de l'altre. La fe s'expandeix amb el testimoni personal i comunitari. La qüestió rau en la credibilitat dels missatgers, allò que fa possible acreditar la credibilitat del missatge, *que puguin sentir-se atrets per Jesucrist i es descobreixin convidats a formar part activa de la comunitat dels seus deixebles*.

El bisbe Joan, en les seves cartes pastorals, ens crida a renovar-nos mitjançant la Paraula, a mantenir l'esperança activa que s'alimenta i es renova en la Paraula, i també mitjançant la presència sacramental del Ressuscitat. Aprendre de l'actitud dels millors deixebles, el servei amorós als altres.

En aquesta línia, el bisbe Joan entén que evangelitzar és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit.

Un cristià cal que sigui una persona madura, sincera, justa, comprensiva, equilibrada, dialogant, digna de confiança...

En la trobada permanent amb Jesucrist mort i ressuscitat i present en la seva Església, rau el centre i el fonament de la comunió eclesial. «Edificats per Déu com a temple de l'Esperit perquè formeu una santa comunitat sacerdotal que ofereixi víctimes espirituals agradables a Déu per Jesucrist.»

Tots els batejats participem de l'únic sacerdoci de Jesús i hem rebut la mateixa crida a un seguiment radical. Ens crida a viure seguint les petjades de Jesús i ens obre a diferents possibilitats per realitzar-ho. Com a condició per a mantenir viva la flama de la fe, la primacia del Crist i, en relació amb Ell, la primacia de la vida interior i de la santedat ens cal la pregària, en les seves múltiples formes. «Caritas Christi urget nos»: és l'amor de Crist el que omple els nostres cors i ens impulsa a evangelitzar.

Església sinodal i samaritana

Un tercer punt de referència és la vivència de la solidaritat eclesial. La comunitat reunida entorn de la Paraula i de l'Eucaristia és la matriu d'una nova fe i d'una nova vida. L'Església és el resultat del seguiment del Crist i de l'aprenentatge de la seva proposta radical de vida. L'Església com a comunitat viva ofereix la possibilitat de ser medidora per a la salvació que ens ha ofert Jesucrist. Només hi ha una Església, la del Crist, i tots som membres d'aquesta Església, també tots som subjectes actius, per tant participem de la comunió i de la missió de l'Església.

73

La primera orientació pastoral és ser una Església acollidora, que practiqui l'autèntic diàleg, que sigui present i participi en els assumptes d'interès comú; però que, alhora, faci entendre per què i com l'Església no pot adequar-se a lleis que considera oposades a l'Evangeli. Una Església, però, que neix de la trobada amb el Crist, en l'Evangeli i en els sagraments; una Església sorgida de la Pasqua i de la Pentecosta. Amb unes estructures que possibilitin el diàleg intern amb una comunicació autèntica i madura; necessària per a una sana autocrítica comunitària, perquè el discerniment doni fruit i ajudi a evolucionar. Això vol dir que en l'Església institució hi ha dues coordenades, l'evangèlica i la humana, que cal vetllar i procurar que vagin plegades en el procés de desenvolupament.

El bisbe Joan ens diu que cal una recuperació eclesial de la diòcesi de Lleida. Una recuperació que s'encamini a atendre la diversitat de persones i sensibilitats. Que es construeixin petits nuclis de trobada amb l'experiència d'amor de Déu, espais d'obertura a la realitat amorosa. Uns espais que serveixin per aprofundir

en la crida que Déu fa vers una nova humanitat. Monsenyor Piris encomana *que cerquem entre tots la manera de traduir els criteris en directrius operatives, línies d'acció, discernint la prioritat pastoral del moment present.*

És important fer possible una experiència i una organització eclesial que faciliti viure l'experiència de la fraternitat d'una manera més viva i solidària. Perquè l'evangelització brolla allà on s'estableix la trobada entre les persones, amb una relació positiva i amb una autèntica comunicació interpersonal. Monsenyor Piris recorda que tots els deixebles de Jesús estem cridats a cultivar i viure aquesta esperança en el Senyor i a anunciar, amb paraules i amb la vida, l'Evangeli de l'esperança. Estem cridats a viure l'encant i la il·lusió de *l'amor primer*. El criteri serà sempre fer les coses *Entre tots i per al bé de tothom*. I, sobretot, *per al bé dels últims*, dels oblidats, dels marginats, de les *noves pobreses*.

Una tasca que cal afrontar amb esperança, mirant de resoldre les dificultats i afrontar les limitacions i debilitats. Així, en primer lloc, el bisbe Joan considera prioritari promoure allò definitiu injectant esperança al nostre voltant i donant motivacions vàlides. I, en segon lloc, valora positivament l'experiència de diàleg com a fonament de l'experiència comunitària, la responsabilitat compartida en la col·legialitat dels membres i en la unitat; les iniciatives que contribueixen a fer créixer la llavor de l'Evangeli integrades en un objectiu comú que són les prioritats pastorals diocesanes, *per intentar promoure la participació de tots els batejats, de tots els qui vulguin aportar-hi la seva contribució responsable i segons els seus carismes o vocacions.*

Hem de prendre consciència també de com ens fem presents en la vida pública, de com cadascun de nosaltres som testimonis del Crist, perquè *els cristians laics són Església en el món*. Estan cridats a fer el mateix paper de Maria: ser *notícia de Déu*. Maria és el model i la icona de la presència dels cristians en el món; tal com es va elaborar en les ponències del Simposi Maria de Natza-ret, ella ens porta a descobrir els criteris de la misteriosa acció de Déu. Aquesta consciència ens duu a descobrir, superar les limitacions culturals que ens podrien fer viure en petits redutes,

creant petits mons i fonamentalismes. Per això, monsenyor Piris ens diu que creure vol dir incorporar-se a una tradició viva que sorgeix de Crist i dels Apòstols i que arriba fins a nosaltres en la vida de comunió que és l'Església.

Església que viu una espiritualitat encarnada

El quart punt de referència el constitueix una espiritualitat encarnada. L'atenció a la persona i a les seves necessitats, el seguiment del Crist i la solidaritat eclesial no són independents sinó ben al contrari: hi ha una clara interdependència i troben la seva unitat més profunda en l'espiritualitat encarnada. Una espiritualitat que situa el nostre esperit, o la profunditat del nostre ésser personal, davant de l'Esperit de Déu que és amor. Només així la vida s'unifica interiorment i es projecta vers els altres. Interiorment produeix harmonia, identitat i una pau serena. Vers els altres sorgeix amb naturalitat una estimació conscient i solidària. L'espiritualitat prové de l'encarnació i l'encarnació compromesa alimenta una espiritualitat a l'estil de Jesucrist.

75

El que determinarà, però, la credibilitat del testimoni i l'eficàcia sobrenatural de l'acció caritativa serà la unió amb el Crist. Les iniciatives pastorals necessiten una qualitat espiritual que els doni el veritable valor evangèlic. El bisbe Joan diu que les esglésies de la Tarraconense fan una *opció explícita per una comunitat cristiana capaç d'establir relació i diàleg amb la gent*, que pot oferir un acolliment cordial que és el rostre viu i concret del missatge evangèlic. I que també aposta per unes estructures que siguin una mediació cada cop més oberta entre Déu Pare i els homes i les dones que Déu estima. Tal com Déu vol: que la nostra fe es manifesti en l'esperança i es realitzi en l'amor.

Per aquesta raó una de les propostes de les cartes pastorals és promoure una espiritualitat viva i compromesa, mitjançant experiències de *Lectio Divina* i de *Lectura creient de la realitat*. Totes dues poden ajudar en la *consolidació del compromís baptismal*, que exigeix *aprendre a llegir la pròpia vida personal i la història humana a la llum de la Paraula de Déu*.

Monsenyor Piris també considera fonamental l'eucaristia, en la qual es reuneix el Poble de Déu no només per sentir-nos comunitat, sinó per viure cordialment aquesta unió. *Una assemblea de ressuscitats cal que sigui expressió de vida i fraternitat que es difon i comparteix i, això, s'ha de notar en un cop d'ull en la nostra manera d'estar i participar en la Santa Missa oberts a la comunitat.* Així, doncs, la comunitat és el lloc per excel·lència del testimoniatge de la presència de Jesús entre nosaltres i, per això, monsenyor Piris diu que *la formació de la comunitat cal que sigui una prioritat comunitària.*

La comunió constitueix l'Església, té una dimensió profunda, arrelada en el misteri de Déu, és comunió amb Déu. Però té igualment una dimensió visible:

- és comunió de les persones entre elles i
- s'ha d'expressar en formes d'intercanvi i participació en els diferents àmbits eclesials,

sempre tenint en compte, ens diu el bisbe Joan, *que la comunió eclesial és, sobretot, comunió de cors. El mateix Déu que ens ha concedit el do de la vida ens crida a viure-la seguint les petjades de Jesús i ens obre a diferents possibilitats de realitzar-nos.*

L'esperit que impulsa l'acció pastoral de la diòcesi és el de posar-se al servei dels altres, amb una implicació cada cop més gran en la realitat que ens ha tocat de viure; solidària amb els goigs, les esperances i les angoixes humanes, especialment amb els més pobres i amb els que pateixen. Aquesta manera de fer suposa, segons el bisbe Joan, *capacitat de flexibilitat i d'adaptació tant als responsables pastorals com a tots els cristians*, es tracta d'integrar un conjunt de parròquies *per a complementar-se*. Perquè l'Església no està dividida, sinó organitzada en parròquies, tot formant una unitat fraternal diocesana a l'entorn del bisbe i del seu presbiteri.

V

Conclusió

L'objectiu de la tesina de llicència «Eclesiologia de les cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida. Reflexió teològica pastoral», era analitzar el contingut de les quatre cartes pastorals del bisbe Joan per determinar quins són els criteris i principis teològics que les inspiren i extreure'n l'elesiologia subjacent.

Un cop analitzat el contingut de les cartes pastorals, tenint present un a un els criteris i principis teològics, podem afirmar que el projecte de pastoral de la diòcesi de Lleida es fonamenta en una sòlida teologia pastoral, a l'estil del projecte del papa Francesc. En aquest projecte, doncs, hi són presents els criteris fonamentals:

77

- Una acció pastoral que parteix de la iniciativa de Déu, que segueix el projecte de Déu, centrat en el Crist com a revelador del Pare i donador de l'Esperit.
- Un pla de pastoral que actua en la realitat humana d'avui, que parteix de la persona, de les seves necessitats, dels seus goigs i esperances i de les seves angoixes i dificultats.
- L'acció pastoral està encaminada a dur la Bona Nova del Regne de Déu, i només pot fer-ho donant testimoni d'allò que ha rebut. D'aquest amor que en Jesucrist s'ha fet present al món de manera visible. Un amor que arriba a la seva plenitud perquè té la capacitat de donar-se fins al final, encara que el final sigui una mort en creu. I és en aquest testimoni que revela l'amor més gran que l'Església es fonamenta i alhora també vol ser testimoni d'una comunitat fraterna, acollidora i al servei dels més pobres, dels últims dels últims.
- L'acció caritativa i social de l'Església diocesana, de tota l'Església, cal que es fonamenti també en una espiritualitat. Una

espiritualitat que no procura evadir les situacions humanes o de la vida de cada dia, sinó que, ben al contrari, procura que els cristians visquin arrelats en les seves realitats quotidianes, és a dir, en els diferents ambients on són presents. D'aquesta manera, gràcies al do de l'Esperit, podran anar fent present aquest Esperit amorós, que escolta, cura, empeny i dona esperança i plenitud a la nostra existència.

Per tant, podem dir que el pla de pastoral de la diòcesi es fonamenta en una eclesiologia de comunió, missió i presència en el món, com *llevat dins la pasta*. És un pla a realitzar *entre tots i per al bé de tothom* i així és palès en la proposta pastoral del curs 2013-2014 i dels propers anys.

VI

Bibliografia

CONCILIO ECUMÉNICO VATICANO II: *Constituciones, Decretos y Declaraciones*. Biblioteca de Autores Cristianos, BAC Madrid, 2004.³

CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE. *Concili Provincial Tarraconense 1995. Decret promulgació. Resolucions. Missatge del Concili*. Col·lecció Documents del Magisteri, Editorial Claret, Barcelona 1996.

MONS. J. PIRIS FRÍGOLA, BISBE DE LLEIDA, MONS. S. TALTAVULL, M. LLADONOSA I C. AGUSTÍ, *Entre tots i per al bé de tothom* (Col. Quaderns IREL, núms. 31-32), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida, 2013:

- «Entre tots i per al bé de tothom» (2009), p. 39-58.
- «La iniciació cristiana. Creure. Viure. Anunciar l'Evangelí» (2010), p. 59-71.
- «Presència d'Església a la societat» (2011), p. 73-85.
- «La necessària qualitat espiritual» (2012), p. 87-114.

79

Encíclicques

JOAN XXIII, *Carta Encíclica Mater et Magistra, a los venerables hermanos patriarcas, primados, arzobispos, obispos y demás ordinarios de lugar en paz y comunión con esta sede apostólica, a todos los sacerdotes y fieles del orbe católico*, 15/05/1961, <http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater_sp.html>.

- *Carta Encíclica Pacem in Terris, sobre la paz entre todos los pueblos que ha de fundarse en la verdad, la justicia, el amor y la libertad. A los venerables hermanos Patriarcas, Primados, Arzobispos, Obispos y otros Ordinarios en paz y comunión con la Sede Apostólica, al clero y fieles de todo el mundo y a todos los hombres de buena voluntad*, 11/04/1963, <http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_11041963_pacem_sp.html>.

PAU VI, *Carta Encíclica Populorum Progressio, a los obispos, sacerdotes, religiosos y fieles de todo el mundo y a todos los hombres de buena voluntad sobre la necesidad de promover el desarrollo de los pueblos*, 26/03/1967, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum_sp.html>.

- *Exhortación Apostólica Evangelii Nuntiandi, al Episcopado, al clero y a los fieles de toda la Iglesia acerca de la Evangelización en el mundo contemporáneo*, 8/12/1975, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/apost_exhortations/documents/hf_p-vi_exh_19751208_evangelii-nuntiandi_sp.html>.

JOAN PAU II, *Carta Encíclica Sollicitudo Rei Socialis a los obispos, a los sacerdotes, a las familias religiosas, a los hijos e hijas de la Iglesia, así como a todos los hombres de buena voluntad al cumplirse el 20 aniversario de la Populorum Progressio*, 13/12/1987, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_30121987_sollicitudo-rei-socialis_sp.html>.

- *Carta Encíclica Laborem Exercens a los hermanos en el episcopado a los sacerdotes a las familias religiosas a los hijos e hijas de la Iglesia y a todos los hombres de buena voluntad sobre el trabajo en el 90 aniversario de la Rerum Novarum*, 14/09/1981, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_14091981_laborem-exercens_sp.html>.
- *Redemptoris Missio, sobre la permanente validez del mandato misionero* 7/12/1990, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_sp.html>.

BENET XVI, *Carta Encíclica Deus caritas est, a los obispos y diáconos a las personas consagradas y a todos los fieles laicos sobre el amor cristiano*, 25/12/2005, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20051225_deus-caritas-est_sp.html>.

- *Carta Encíclica Caritas in veritate, a los obispos y diáconos a las personas consagradas y a todos los hombres de buena voluntad sobre el desarrollo humano integral en la caridad y la verdad*, 29/06/2009, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20090629_caritas-in-veritate_sp.html>.
- *Carta apostòlica en forma de Motu proprio Porta Fidei, con la que se convoca el Año de la Fe*, 11/10/2011, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20111011_porta-fidei_sp.html>.

PAPA FRANCESC, *Exhortació apostòlica Evangelii Gaudium als bisbes, als preveres i als diaques, a les persones consagrades i a tots els fidel laics sobre l'anunci de l'Evangelí en el món actual, La Joia de l'Evangelí (Evangelii Gaudium)* (Col·l. Documents del Magisteri, núm. 60). Traducció catalana: Josep Ruai i Vinyet, Barcelona, Editorial Claret, 2013, <http://w2.vatican.va/content/francesco/es/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html>.

Teologia pastoral

Francisco Javier CALVO GUINDA, *Homiletica* (Sapientia Fidei Manuales de Teologia, 29), Madrid, Biblioteca de Autores Cristianos BAC, 2003.

Caciano FLORISTAN, *Teología Práctica. Teoría y Praxis de la acción pastoral*, Salamanca, Sígueme, 1998³.

Ramon PRAT I PONS, *Tratado de Teología Pastoral. Compartir la alegría de la fe* (Col. Ágape, nº 11), Salamanca, Secretariado Trinitario, 1995².

Julio A. RAMOS GUERREIRA, *Teología Pastoral* (Sapientia Fidei), Madrid, Biblioteca de Autores Cristianos BAC, 1995.

Publicacions Col·lecció Quaderns IREL relacionades amb la temàtica

Amadeu BONET I BOLDÚ, *Vers un laïcat col·laborador de Déu en la creació* (Col·l. Quaderns IREL, núm. 3), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 1999.

DIVERSOS AUTORS, *40è aniversari del Concili Ecumènic Vaticà II. Balanç i prospectiva*. (Col·l. Quaderns IREL, núm. 16), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 2006.

– *Un altre món és possible* (Col·l. Quaderns IREL, núm. 22), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 2010.

– «Maria de Natzaret, referent humà i cristià per al nostre temps» (Col·l. Quaderns IREL, núm. 29 i 30), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 2013.

Francesc GAMISANS, o.f.m., *El papa Joan XXIII, paradigma de bondat i pau* (Col·l. Quaderns IREL, núm. 13), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 2005.

Manel LLADONOSA I VALL-LLEBRERA, *L'aposta de la fe* (Col·l. Quaderns IREL, núm. 4), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 1999.

Roser SABANES I FERNÁNDEZ, *Els Concilis Ilerdenses de la Província eclesiàstica Tarraconense a l'Edat Mitjana* (Col·lecció Estudis, 52). Fundació Noguera, Barcelona, 2009.

Resum de la tesi doctoral fet per la mateixa autora: *Els concilis de la província eclesiàstica Tarraconense celebrats a Lleida (546- 1460)* (Col·l. Quaderns IREL, núm. 23), Lleida, Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida- IREL, 2010.

Índex

I. Introducció.....	5
II. Contingut de les quatre cartes pastorals de monsenyor Joan Piris, bisbe de Lleida	13
III. Lectura teològica del projecte pastoral, a la llum de la Pasqua i la Pentecosta	37
IV. Ecclesiologia subjacent en les cartes pastorals, a la llum dels criteris teològics que les inspiren.....	67
V. Conclusió	77
VI. Bibliografia	79

COL·LECCIÓ QUADERNS IREL

Directors: Ramon Prat i Carles Sió

1. MANUEL LLADONOSA I VALL LLEBRERA
(exhaurit)

La sal de la Terra. Estudiants cristians en la Universitat i la societat.

2. M. CARME AGUSTÍ I BARRI (exhaurit)
El Pessebre: Icona de la recerca humana. Una resposta a la crisi religiosa actual.

3. AMADEU BONET I BOLDÚ
Vers un laïc col·laborador de Déu en la creació.

4. MANUEL LLADONOSA I VALL LLEBRERA
L'aposta de la fe.

5. RAMON PRAT I PONS (exhaurit)
Ser cristià avui. Una experiència.

6. JESÚS GARCÍA
Presó i reinserció. Realitat o utopia?

7. AGUSTÍ BORRELL
Jesús de Natzaret. A la recerca d'una biografia.

8. JORDI FONT
El fet religiós, vehicle de salut i vehicle de mal·ltia?

9. FRANCESC GAMISSANS, o.f.m.
Chesterton, la persona i el pensament.

10. ANTONIETA MATEUS I GORGUES
Humanisme i religió.

11 i 12. JOSEP MARTÍ CRISTÒFOL
Lectura metafísica-teològica de la poesia d'en Màrius Torres.

13. FRANCESC GAMISANS, o.f.m.
El papa Joan XXIII, paradigma de bonat i pau.

14. CARLES SIÓ I ROCA
Progressem èticament?

15. JOAN JESÚS MORAL
Fenomenologia i discerniment.

16. DIVERSOS AUTORS
40è aniversari del Concili Ecumènic Vaticà II. Balanç i prospectiva.

17. JOAQUÍN RECASENS MURILLO, Franciscà

Creació i ecologia. Festa divina, compromís humà.

18. M. CARME AGUSTÍ I BARRI
Autoconeixement i experiència de la bondat de Déu: la pregària.

19/20. N. M. FARRÉ I BARRIL
Les religions de Lleida: creure en la diversitat.

21. RAMON PRAT I PONS
L'IREL, un espai creient d'humanització.

22. AMADEU BONET, MARTA TREPAT, JOAN VIÑAS I JOAN PIRIS
Un altre món és possible

23. ROSER SABANÉS I FERNÁNDEZ
Els concilis de la província eclesiàstica tarraconense celebrats a Lleida (546-1460)

24. CARLES SANMARTÍN SISÓ
Situació de pobresa i exclusió a Lleida.

25. JOAQUÍN RECASENS MURILLO, Franciscà
Creació i ecologia II. Sense compromís no hi ha festa.

26, 27 i 28. CARLES M. SIÓ ROCA
Valor(s) i educació: formació personal i transformació social

29 i 30. DD.AA.
Maria de Natzaret, referent humà i cristià per al nostre temps

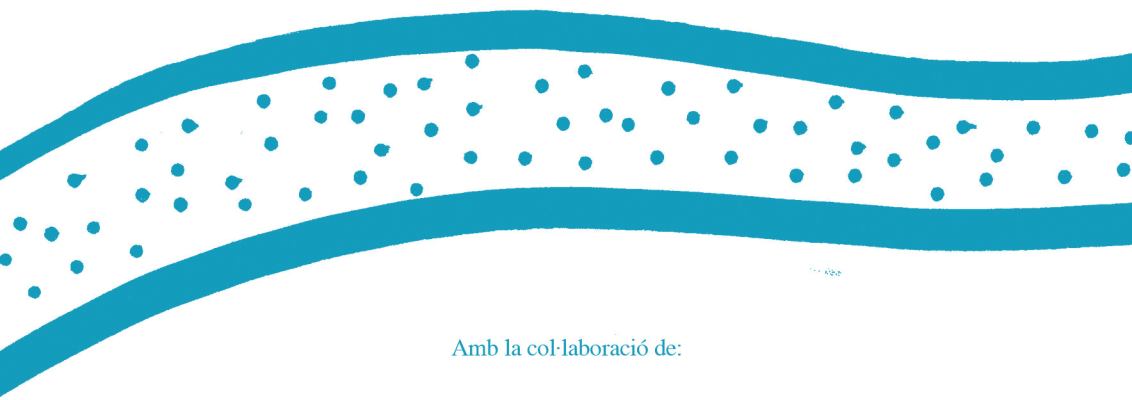
31 i 32. MONS. JOAN PIRIS, MONS. SEBASTIÀ TALTAVULL, MANUEL LLADONOSA, CARME AGUSTÍ
Entre tots i per al bé de tothom

33. JOSEP MARTÍ I CRISTÒFOL
Incredulitat i experiència de Déu

34. PEPITA CAMPS VIOLA
Eclesiologia de les cartes pastorals de mons. Joan Piris, bisbe de Lleida. Reflexió teològica pastoral

Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida. IREL.

Canonge Brugulat, 22
Tel. i fax 973 28 15 38
25003 Lleida
www.irellleida.com
irel@telepolis.com

Amb la col·laboració de:

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

ISBN 978-84-9975-625-7

9 788499 756257